

# Jätkäsaaren hyvien jätkien opetussuunnitelma

## Hyvät jätkät ...

...oppivat yhdessä.

...tutkivat maailman ilmiöitä.

...puhuvat kauniisti monilla kielillä.

...osallistuvat ja vaikuttavat.

...rakentavat yhdessä tasa-arvoista tulevaisuutta ja hyvää maailmaa.

...arvostavat itseään, toisiaan ja ympäröivää maailmaa.

...saavat olla erilaisia.

...löytävät oman tapansa oppia.

...ovat osa isompaa yhteisöä.

...kantavat vastuuta maailmasta

...saavat jatkuvaa ja ohjaavaa arviointia.

...ovat osallisia arviointiprosessissaan.

...kehittävät työskentelytaitoja ja käyttäytymistä.

...ovat luovia.

Hyvät jätkät ovat ystävällisiä ja rohkeita!

# YHTEINEN OSUUS

---

- 1 OPETUSSUUNNITELMA HELSINGIN KAUPUNGIN PERUSKOULUISSA
- 2 KOULUTYÖN PERUSTA
- 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET
- 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI
- 5 OPPIMISEN, KASVUN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN
- 6 OPPIMISEN ARVIOINTI
- 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI
- 8 OPPILASHUOLTO
- 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ
- 10 KAKSIKIELINEN OPETUS
- 11 VALINNAISET OPINNOT
- 1 OPETUSSUUNNITELMA HELSINGIN KAUPUNGIN PERUSKOULUISSA

- 
- 1 OPETUSSUUNNITELMA HELSINGIN KAUPUNGIN PERUSKOULUISSA
- 

Helsingissä rakennetaan tulevaisuuden koulua, jossa oppiminen nähdään avoimena, joustavana ja yhteisöllisenä. Kaikki tilat ovat oppimisen tiloja ja teknologia sulautuu luontevaksi osaksi oppimisympäristöä.

## 1.1 Opetussuunnitelman rakenne

---

Helsingin kaupungin peruskoulujen opetussuunnitelman yleinen osa koostuu kaikille yhteisistä kuntakohtaisista osuuksista, joita koulut täsmentävät tarvittaessa.

Oppiainekohtaiset osuudet laaditaan koulu- tai aluekohtaisesti. Helsingin kaupungin peruskoulujen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetussuunnitelmat tehdään yhteistyössä molempien kieliryhmien kesken, mutta ne hyväksytään erikseen suomen ja ruotsin kielellä. Opetussuunnitelmat on laadittu valtakunnallisten perusopetuksen opetussuunnitelmien pohjalta painottaen helsinkiläisiä näkökulmia.

Oppilaat osallistuvat opetussuunnitelman laadintaan sekä kunnan että koulun tasolla. Vanhemmat ovat mukana opetussuunnitelmatyössä. Oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevat opetussuunnitelmaosuudet laaditaan yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Esi- ja alkuopetuksen jatkuvuus varmistetaan yhteistyössä Varhaiskasvatusviraston kanssa.

Perusopetuksen arvopohja on laadittu laajassa verkostoyhteistyössä eri hallintokuntien ja toimijoiden kanssa. Oppilaita, huoltajia ja kaupunkilaisia on kuultu valmistelussa.

Koulujen johtokunnat käsittelevät koulukohtaiset opetussuunnitelman ja esittävät sen edelleen opetuslautakunnan jaostolle, joka hyväksyy kunta- ja koulukohtaiset opetussuunnitelmat oman kieliryhmänsä osalta.

## 1.2 Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

---

Koulu suunnittelee sekä arvioi toimintaansa lukuvuosittain toimintasuunnitelmassa ja -kertomuksessa. Kerran valtuustokaudessa Helsingin koulut tekevät itsearvioinnin. Arviointi perustuu opetussuunnitelman perusteisiin, perusopetuksen laatukriteereihin sekä Helsingin perusopetuksen strategiaan tavoitteisiin.

## 1.3 Tuntijako

---

Linkki koulun tuntijakoon: [Tuntijako](#)

Koulukohtainen tuntijako on laadittu valtioneuvoston 422/2012 asetuksen pohjalta. B1-kielessä vuosiluokilla 7 ja 8 opetusta annetaan 1 vvt/vuosiluokka yli valtakunnallisen minimin. Uskonnossa ja elämäntieteiden tiedossa vuosiluokilla 1–9

sekä A-kielessä vuosiluokilla 3–6 ja B1-kielessä vuosiluokilla 6–9 noudatetaan kuntakohtaista yhteistä tuntijakoa seuraavasti:

2

Oppiaine	1.lk	2.lk	3lk.	4lk.	5lk.	6.lk.	7lk.	8.lk	9.lk	yht
A-kieli			2	2	3	2	7			16
Uskonto/ ET	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10
B1-kieli						2	2	2	2	8

Uskonnon ja elämäkatsomuksen opetuksen osalta noudatetaan valtakunnallista minimituntimäärää, jotta koulujen yhteiset opetusjärjestelyt eri uskontojen opetuksessa voidaan järjestää tasa-arvoisesti kaikille oppilaille. Muiden oppiaineiden opetuksessa voidaan koulukohtaisesti ylittää valtioneuvoston asetuksen minimitunnit.

Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako määritellään opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin aineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemien tuntijaon nivelkohtien väliin muodostuvien vuosiluokkakokonaisuuksien pohjalta kuitenkin siten, että myös vuosiluokkiin sitomattomassa opetuksessa noudatetaan kuntakohtaista tuntijakoa.

**MUUTOS: A1-kieli 1.lk 2, →2lk.2**

## 1.4 Kieliohjelma

---

Helsingin peruskouluissa A-kielen opetus aloitetaan **ensimmäiseltä** vuosiluokalta. Vapaaehtoisen A-kielen opetus aloitetaan viimeistään neljänneltä vuosiluokalta. Koulun kieliohjelmaan kuuluu vähintään kaksi viimeistään kolmannelta luokalta

alkavaa A-kieltä, jos koulussa on vuosiluokilla 1–6 yhteensä 300 oppilasta tai enemmän.

Koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa päätetään aloittavan kielen vähimmäisoppilasmäärästä 12–15 oppilaan väliltä. Alle 12 oppilaan ryhmä voidaan käynnistää vain kolmannelta luokalta alkavassa englannin kielessä (A-englanti).

Varhennetun kielen opetuksesta päätetään koulun opetussuunnitelmassa.

Jokainen peruskoulu tarjoaa englantia A-kielenä, mutta oppilaan opinto-ohjelmaan ei tarvitse kuulua A-englantia. Jokaisella neljällä alueella on 1–3 yhtenäistä peruskoulua, jotka tarjoavat kuudennelta luokalta alkaen B1-englantia. Nämä koulut päätetään kieliohjelmassa.

Kaksikielistä- ja kielikylpyopetusta antavilla luokilla suomenkielellä annettavan äidinkielen ja kirjallisuuden vähimmäistuntimäärät ovat vuosiluokittain seuraavat:

- vuosiluokilla 1–2, yhteensä vähintään 4 vuosiviikkotuntia
- vuosiluokilla 3–6, yhteensä vähintään 16 vuosiviikkotuntia
- vuosiluokilla 7–9, yhteensä vähintään 9 vuosiviikkotuntia.

Jätkäsaaren peruskoulun kieliohjelma:

A1 kieli alkaa ensimmäisellä luokalla ja on kaikilla **englanti**.

Oppilaat oppivat englantia myös kielirikasteisesti luokilla 1.-3.

A2 kielet **espanja ja ranska** alkavat 4. luokalla.

B1 kieli **ruotsi** alkaa kaikilla 6. luokalla.

B2 kielet **espanja ja ranska** alkavat 8. luokalla.

...

Alkavan ryhmän vähimmäisoppilasmäärä on 12.

Jätkäsaaren peruskoulussa huomioidaan myös syöttävän alakoulun kieliohjelman jatkuminen.

## 1.5 Painotukset

---

Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto päättää soveltuvuuskoepainotettua ja kaksikielistä opetusta sekä kielikylpyopetusta antavien koulujen verkosta. Koululla

voi olla myös sellaista sisäistä painotusta, joka ei ole oppilaaksioton peruste, ja johon ei hakeuduta soveltuvuuskokeella.

Jätkäsaaren peruskoulun toiminta pohjautuu ilmiölähtöiseen tutkivaan oppimiseen. Jätkäsaaren peruskoulussa ilmiöopetus on osa jokapäiväistä oppimisen prosessia. Lukuvuosi jakautuu viiteen ilmiöoppimisen jaksoon. Niiden aikana perehdytään oppiaineen rajoja rikkoen tutkivan oppimisen työtavoin tiettyyn teemaan ja siihen liittyviin ilmiöihin. Opetusta toteutetaan osin ikäsekoitteisissa ryhmissä. Osa oppiaineista opiskellaan monialaisina kokonaisuuksina ja nämä sisällöt määritellään tarkemmin lukuvuoden toimintasuunnitelmassa.

## 1.6 Muut opetusjärjestelyt

---

Helsingin kaupungin peruskouluissa katsomusaineiden opetus voidaan toteuttaa osin yhteisenä opetuksena siltä osin, kun opetussuunnitelman tavoitteet ja sisältöalueet ovat yhteisiä kyseisille katsomusaineille.

Jätkäsaaren peruskoulussa katsomusaineiden opetus toteutetaan yhteisenä opetuksena niiltä osin, kuin opetussuunnitelman sisällöt sen sallivat. Katsomusaineiden opetus totutetaan mahdollisuuksien mukaan painottaen toisen ilmiöjakson ja neljännen ilmiöjakson sisällöissä ja määritellään tarkemmin lukuvuoden toimintasuunnitelmassa.

# 2 KOULUTYÖN PERUSTA

---

Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta ja luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Opetuksessa noudatetaan koulun opetussuunnitelmaa, joka perustuu valtakunnallisesti yhtenäisiin perusteisiin ja koostuu kaupungin yhteisistä ja koulukohtaisista osuuksista. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden terveyttä, kasvua ja kehitystä. Opetuksessa ollaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa

opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, sukupuolisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Jokaisella on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja siinä käytettyjen materiaalien tulee tukea tasa-arvolain toteutumista. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat yleisperiaatteet ovat lapsen edun ensisijaisuus, yhdenvertaisuuden periaate, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä osallisuuden periaate eli lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi. Helsingin peruskoulujen arvoperustassa on huomioitu nämä periaatteet ja niitä noudatetaan kaikissa Helsingin kaupungin peruskouluissa.

## 2.1 Perusopetuksen arvoperusta

---

Helsingin peruskoulujen yhteinen arvoperusta on: Lapsen edun ensisijaisuus – kasvu ja oppiminen, Kestävä tulevaisuus, Rikastuva monimuotoisuus ja Rakentava yhteisöllisyys. Jokaiseen neljään arvolähtökohtaan liittyy lisäksi omat eettiset periaatteensa.

### 2.1.1 Arvolähtökohtien ja eettisten periaatteiden toteutuminen koulussa

Jätkäsaaren peruskoulu on turvallinen kaupunkikoulu. Koko koulun henkilökunta sitoutuu turvallisen kouluyhteisön rakentamiseen. Lukuvuoden aloittaa aina turvallisuuteen liittyvä ilmiöteema, “Turvallinen maailma”. Moniammatillisen oppilashuollon painopiste on turvallisen ilmapiirin luomisessa.

Koko kouluyhteisö sitoutuu kestävän tulevaisuuden arvoihin globaalissa maailmassa. Arvot näkyvät koulun päivittäisessä toiminnassa ja valinnoissa. Ilmiöjaksojen sisällöt ovat aina eettisten arvojen mukaisia ja kasvattavat oppilaita yhteistyöhön, yhteiseen



vastuuseen ympäristöstä ja suvaitsevaisuuteen. Erityisesti 5. ilmiöjakso “luontohaaste-Nature challenge” keskittyy ympäristövastuuseen.

Arvojen toteutumista pohditaan ilmiöjaksojen taitekohdissa. Huoltajilta ja oppilailta kerätään säännöllisesti palautetta mm. jaksoarvioinnin yhteydessä.

Toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen laadinnassa kiinnitetään huomiota arvojen toteutumiseen arjessa.

## 2.2 Oppimiskäsitys

---

Helsingin kouluissa oppiminen nähdään kokonaisvaltaisena, yhteisöllisenä ja vuorovaikutuksellisenä prosessina. Oppiminen on tavoitteellista. Sitä tapahtuu kaikkialla ja kaikki tilat ovat oppimisen tiloja.

Oppiminen on ajattelussa, asenteissa ja strategioissa tapahtuvaa joustavaa muutosta. Oppiminen on oivallusta, ymmärrystä, tietojen ja taitojen uudenlaista yhdistymistä ja tietorakenteiden järjestymistä. Tämä edellyttää uusien käsitteiden omaksumista sekä käsitysten laajentumista ja syventymistä.

Oppiminen on aktiivista ja päämääräsuuntautunutta, ongelmanratkaisua sisältävää toimintaa, jossa annetaan tilaa myös elämyksille ja tunteille. Yksilö rakentaa omaa ainutlaatuista, koko eliniän muovautuvaa käsitystään ympäröivästä maailmasta ja siinä vallitsevista lainalaisuuksista vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja toisten ihmiset kanssa.

### 2.2.1 Oppimisprosessi

Oppimisprosessissa on olennaista tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilas tuottaa mielekästä ja merkityksellistä tietoa ja taitoja itselleen sekä yksin että yhdessä toisten kanssa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa, ja se vaatii usein pitkäjänteistä ja tavoitteellista harjoittelua.

Hyvä oppimisprosessi on innostava, leikkisä, kokeileva ja herättää uteliaisuutta. Oppilasta rohkaistaan esittämään omaperäisiä ideoita, kysymään ja kyseenalaistamaan sekä argumentoimaan. Yhdessä tekeminen, ideoiden rohkea kehittäminen ja jakaminen ovat lähtökohtana innovatiiviselle oppimiselle ja uusien ideoiden syntymiselle. Oppilaat motivoituvat elämän mittaiseen oppimiseen.

Koulussa on kannustava, avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa kaikki oppivat ja kehittyvät. Pedagogista osaamistaan ja asiantuntemustaan käyttäen opettaja vastaa

oppimiskokonaisuuden ohjauksesta sekä luo puitteet ja viitekehyksen ajattelun kehittämiseksi. Koulussa tapahtuvan ja vapaa-ajalla tapahtuvan oppimisen raja hälvenee. Oppiminen autenttisissa tilanteissa vahvistuu, mikä auttaa soveltamaan ja yhdistämään koulussa opittuja tietoja ja taitoja arkielämään.

### 2.2.2 Tiedonkäsitys

Oppiminen tulevaisuuden koulussa perustuu käsitykseen siitä, että tietoa on kaikkialla, se muuttuu kaiken aikaa ja on verkostojen välityksellä vapaasti kaikkien saatavilla sekä muokattavissa. Tiedon luotettavuuden kriittinen arviointi korostuu. Tiedon merkityksellisyys vahvistuu, kun se on osa oppilaan tietorakenteita ja ajattelun taitoja.

Verkostoissa tieto hajautuu. Tarvitaan taitoa hahmottaa kokonaisuuksia sekä erottaa olennainen tieto epäolennaisesta. Oppilaiden tiedonhankinnan ja -hallinnan sekä tiedon soveltamisen taidot korostuvat, ja he kykenevät myös itse tuottamaan tietoa ymmärrettävässä muodossa.

### 2.2.3 Yhteisöllinen oppiminen

Koulu on monenlaisten oppijoiden yhteisö, jossa arvostetaan jokaisen jäsenen rakentavaa osallisuutta. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun taitoja ja ongelmanratkaisutaitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia.

Yhteisöllinen oppiminen ja tiedonrakentaminen luovat pohjaa yksilön sosiaaliselle kasvulle ja vastuulliselle toiminnalle tulevaisuuden yhteiskunnan jäsenenä. Oppimisen kautta syntyy kulttuurinen ja yhteiskunnallinen osallisuus.

Tietotekniset välineet ja alustat mahdollistavat uudella tavalla yhteisöllisen oppimisen.

### 2.2.4 Oppimisstrategia

Oppimisstrategiat ovat tiedon hankkimiseen, käsittelyyn ja mieleen palauttamiseen liittyviä prosesseja.

Oppimisstrategiat ovat yksilöllisiä, ne helpottavat oppijaa oppimaan ja siirtämään jo opittua uusiin tilanteisiin. Oppija voi muuttaa strategiaansa tiedostettuaan sen, ja hän voi valita eri strategian uusiin tilanteisiin.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Minäkuva, pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen.

Opettaja ohjaa oppilasta erilaisten oppimisstrategioiden valintaan ja niiden toimivuuden arviointiin. Opettaja reflektoi myös omaa ohjaustapaansa ja sopeuttaa ohjauksensa oppilaiden erilaisten tarpeiden ja oppimistilanteiden mukaisesti käyttäen monipuolisia ja vaihtelevia työtapoja.

Opettaja luo yhdessä oppilaiden kanssa oppimisympäristön, jossa oppilas aktiivisesti ohjaa ja reflektoi itse omaa oppimistaan sekä ottaa vastuuta omasta oppimisestaan.

Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta

Jätkäsaaren peruskoulussa oppiminen on jatkuva prosessi, jossa koko kouluyhteisö on osallisena. Tiimiopettajuudessa aikuiset toimivat oppivan ja yhteistyössä toimivan tiimin mallina. Oppijat löytävät ja jakavat omia oppimisstrategioitaan. Teknologiaa hyödynnetään kaikessa oppimisessa ja oppilaiden omat laitteet täydentävät koulun työvälineitä. Ilmiöjaksoissa työskentely mahdollistaa oppilaslähtöisen, yhteisöllisen ja tutkivan oppimisen.

Koulussa hyödynnetään vahvuuspedagogiikkaa. Oppilaita ohjataan kehittämään vahvuuksiaan sekä löytämään heille sopivia tapoja oppia. Tavoitteet asetetaan yhdessä oppijan kanssa. Oppiminen liitetään todellisen maailman konteksteihin ja oppimisessa hyödynnetään oppijan omia kiinnostuksenkohteita.

Koulun toiminnassa oppilaita jaetaan joustavasti ikäsekkoteisiin ja vaihtuviin ryhmiin, joissa vertaisoppiminen ja omaan tahtiin eteneminen ovat mahdollisia.

Oppimisympäristönä toimii oman koulun ohella Jätkäsaari ja kantakaupunki sekä teknologiaa hyödyntäen koko maailma. Oppilaan on mahdollista antaa näyttöjä myös vapaa-ajalla tapahtuneista opinnoista. Näistä näytöistä ja osaamisen todentamisen tavoista sovitaan aina oppilaan ja huoltajan kanssa etukäteen.

## 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

---

### 3.1 Perusopetuksen tehtävä

---

Perusopetuksella on opetus- ja kasvatustehtävä, yhteiskunnallisen tehtävä, kulttuuritehtävä sekä tulevaisuustehtävä.

Helsingin peruskoulut edistävät toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opetus- ja kasvatustyössä noudatetaan inklusion periaatetta: koulun toiminta on esteetöntä ja se mahdollistaa kaikkien oppilaiden hyvän oppimisen.

Perusopetuksen kulttuuritehtävää kouluissa toteutetaan edistämällä monipuolista kulttuurista osaamista ja tukemalla oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa.

## 3.2 Koulun kasvatus- ja oppimistavoitteet, koulun toiminta- ajatus

---

Ilmiömäinen Jätkäsaaren peruskoulu on inklusiivinen ja yhteisöllinen älykoulu, joka katsoo tulevaisuuteen.

Jätkäsaaren peruskoululainen oppii olemaan

**Rakentava**

**Oikeudenmukainen**

**Hyvätapainen**

**Kestävää tulevaisuutta edistävä**

**Empaattinen**

**Ajatteleva**

Rakentava vuorovaikutus kaikissa tilanteissa luo hyvää yhteisöllisyyttä.

Kun oppilas tulee kohdeksi oikeudenmukaisesti, hän oppii myös toimimaan oikeudenmukaisesti.

Hyvät tavat ovat osa kaupunkilaista identiteettiä ja askel kohti parempaa maailmaa.

Kestävän kehityksen arvot sen kaikilla osa-alueilla ovat välttämätön tulevaisuustaito, joka opitaan tekemällä ja toimimalla ja ottamalla vastuuta valinnoistaan.

Empatiaa voi myös oppia. Koulu voi auttaa sanoittamaan ja tunnistamaan tunteita.

Oppilaita ohjataan ajattelemaan itse, koska se on paras turva kaiken informaation ja muuttuvien virtausten keskellä. Omat kriittisen ajattelun ja päättelyn taidot ovat keskeinen tulevaisuustaito.

Kaikkien näiden valmiuksien käyttö ja aktiivinen maailmaan vaikuttaminen vaatii rohkeutta, jota kouluyhteisössä tuetaan osallisuuden ja ilmaisun keinoin.

## 3.3 Laaja-alainen osaaminen

---

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine hyödyntää oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii.

Laaja-alaiden osaamiskokonaisuuksien yhteisenä tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestäväen elämäntavan edellyttämää osaamista oppilaiden ikäkausi huomioiden. Erityisen tärkeää on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

### 3.3.1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Minäkuva, pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen.

Ajattelutaidot ovat laaja-alaista osaamista, jota oppilas tarvitsee tiedon hallintaan, käyttämiseen, soveltamiseen sekä uuden tiedon luomiseen, ongelmanratkaisuun, päättelyyn ja päätöksentekoon. Näiden taitojen mallintaminen ja ohjaaminen on keskeistä kaikkien oppiaineiden opiskelussa koko perusopetuksen ajan.

Tiedon siirtämisen sijaan opiskelussa painotetaan erilaisten ajattelun taitojen harjoittelua, jolloin opiskeltava tietosisältö on väline taitojen kehittämiseksi. Ymmärrys eri oppiaineiden sisällöistä ja niiden välisistä suhteista syvenee ja monimuotoistuu.

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja kehitetään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti. Oppilaita kannustetaan rohkeaan innovatiiviseen ja uutta luovaan ajatteluun, jolloin oppilaat voivat käyttää kuvittelukykyään ja oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri

muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun. Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymisen kannalta on tärkeää, että oppilas saa monipuolisesti palautetta koko oppimisprosessin ajan ja taitojen kehittyminen tehdään näkyväksi.

### 3.3.2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Helsingissä oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, katsomuksellisesti ja kielellisesti moninainen. Monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttää kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöönsä ja sen suomen- ja ruotsinkielistä kulttuuriperintöä sekä omia kulttuurisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. He ymmärtävät oman taustansa merkityksen ja oman paikkansa sukupolvien ketjussa. Oppilaat tunnistavat, miten kulttuurit ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä miten media muokkaa kulttuuria. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä.

Oppilaat kehittävät sosiaalisia taitojaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä itseilmaisua kielestä riippumatta. Oppilaat oppivat argumentoimaan ja esittämään mielipiteensä rakentavasti. He osaavat asettua toisen asemaan ja tarkastella asioita eri näkökulmista. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Oppilaat oppivat ilmaisemaan tunteitaan, näkemyksiään, ajatuksiaan ja ideoitaan eri tavoin. Oppilaat saavat rohkeutta esiintyä eri tilanteissa ja olla luovia. Oppilaat osaavat käyttää kielellisiä, kehollisia, visuaalisia sekä musiikin keinoja ilmaisussaan. Oppilaat tutustuvat taiteen eri ilmenemismuotoihin ja löytävät nautintoa ja iloa niistä. Oppilaita ohjataan tarkkailemaan ja tekemään havaintoja ympäristön esteettisyydestä.

### 3.3.3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta.

Koulu yhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä, kehittävät tunnetaitojaan ja kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden.

He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Terveyttä edistävät arjen rytmi ja rutiinit.

Oppilaita ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan sekä fyysisessä ympäristössä että sosiaalisessa mediassa. Helsingissä kiinnitetään erityisesti huomiota liikenneturvallisuuteen ja itsenäiseen liikkumiseen kaupunkiympäristössä.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa lähiympäristön teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta omassa elämässään tehtäviin teknologisiin valintoihin.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen.

#### 3.3.4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan monenlaisten viestien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään.

Monilukutaito on kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.

Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä.

Monilukutaidon kehittämiseen kuuluu aina myös eettisten kysymysten tarkastelua ja pohdintaa kulttuurisesti moninaisessa maailmassa.

Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja kuten peruslukutaito, kirjoitustaito, numeraalinen lukutaito, kuvanlukutaito, medialukutaito ja digitaalinen lukutaito. Laajaan tekstikäsitelyyn perustuen tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten

symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla. Viestejä voidaan ottaa vastaan ja välittää esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Oppilaat voivat harjoittaa taitojaan niin perinteisissä kuin monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Taidon kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden yhteistyötä. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen.

### 3.3.5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalais- ja työelämätaito ja osa monilukutaitoa. Perusopetuksessa se on oppimisen kohde ja väline. Kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Digitaalisuutta hyödynnetään suunnitelmallisesti kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella:

- tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteiden ja keskeisten käsitteiden ymmärtäminen sekä käytännön tietoteknologisten taitojen kehittäminen.
- tieto- ja viestintäteknologian vastuullinen, turvallinen ja ergonominen käyttö.
- tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä.
- tieto- ja viestintäteknologian käyttö vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

Työskentelyssä tuetaan oppilaiden omaa aktiivisuutta ja ohjataan itselle sopivien työtapojen ja oppimisstrategioiden löytämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian avulla oppilaat voivat tehdä omia ajatuksiaan, ideoitaan ja oppimistaan näkyväksi sekä kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Oppilaat oppivat tuntemaan erilaisia tietoteknologian sovelluksia ja käyttötarkoituksia. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan



opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Oppilaat oppivat arvioimaan tietoteknologian vaikutusta kestäväan kehitykseen ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. He oppivat hahmottamaan digitalisaation merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

### 3.3.6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaat saavat perusopetuksessa valmiuksia ja kokemuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaita opetetaan tuntemaan yhteiskunnallisia ja taloudellisia rakenteita ja toimintatapoja.

Koulussa opetellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaita ohjataan suunnittelemaan työprosesseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti sekä kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta ja yhteistyöstä sekä koulun että koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Helsingissä on erilaisia ja monipuolisia vaihtoehtoja yritystoimintaan tutustumiseen sekä koulujen ja yritysten yhteistyöhön. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä kielitaitoa. Tavoitteena on auttaa oppilasta oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkitys, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oma vastuu yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.

Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämätuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkitys oman työuran kannalta. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita ja tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti.

### 3.3.7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen

Perusopetuksen aikana oppilaille syntyy luottamus omiin vaikutusmahdollisuuksiin sekä motivaatio ja taito toimia kestäväan tulevaisuuden edistämiseksi. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestäväan tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas kehittää ekososiaalista sivistystään ja hän oppii ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkityksen paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opetus tarjoaa mahdollisuuden

luovuuteen ja uusien innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn ja niiden toteutukseen. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun näkökulmista. Kestävän tulevaisuuden oppimisympäristö kehittää oppilaan ympäristöherkkyyttä.

Kestävän tulevaisuuden rakentamisessa keskeistä on yhteinen ja yksilön oma vastuunotto itsestään, toisista ja maailmasta ympärillään. Kestävän tulevaisuuden taitoihin kuuluu taito elää muuttuvassa ja epävarmassa maailmassa. Tähän liittyy muutokseen sopeutumisen kyky, uusien ratkaisujen etsiminen ja joustavan ajattelun ja toiminnan taito. Kestävän tulevaisuuden kasvatus rakentaa oppilaan kokemusta oman elämän merkityksellisyydestä ja ymmärrystä niistä asioista, joista hyvä ja merkityksellinen elämä koostuu.

### 3.3.8 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteuttaminen.

Opetuksen suunnittelun pohjana ovat laaja-alaiset tulevaisuustaidot, jotka muodostavat ilmiötyöskentelyn rungon. Jokaisessa ilmiöjaksossa laaja-alaisia tavoitteita painotetaan eri tavoin. Ne on jaoteltu oppilaan ikätasoisiksi käytännön tavoitteiksi. Yhteisöllinen oppiminen tukee tulevaisuustaitojen kehittymistä.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen ovat tutkivan oppimisen perustaa. Jakson tavoitteet määritellään yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisen prosesseja tehdään näkyväksi muun muassa omassa portfolio työskentelyssä.

Vuorovaikutus ja ilmaisu ovat ilmiötyöskentelyssä jatkuvan harjoituksen kohteena. Oppilasryhmät toimivat työpareina tai ryhminä ja tottuvat esittämään ja kertomaan muille projektien prosessista ja tuotoksista. Kulttuurinen osaaminen korostuu erityisesti toisessa ja neljännessä ilmiöjaksossa, jossa teemana on kulttuurinen identiteetti ja oman ja muiden kulttuurien tuntemus sekä tarinat.

Oppilaita ohjataan ilmiötyöskentelyssä ottamaan vastuuta omasta työskentelystä ja tuetaan näin itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja.

Monilukutaitoa tarvitaan tiedon hankinnassa ja tuottamisessa, jota harjoitellaan tavoitteellisesti osana projektityöskentelyä. Oppilaat oppivat vastaanottamaan sekä kirjallista, kuvallista että auditiivista tietoa eri tietolähteistä ja autenttisista lähteistä ja asiantuntijoilta. He oppivat myös tuottamaan tietoa ja käyttämään monikanavaisia välineitä tuotosten tallennukseen ja esittämiseen.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen kehittyy ilmiötyöskentelyssä, jossa teknologisia alustoja ja välineitä käytetään luontevana osana projekteja. Jätkäsaaren peruskoulussa teknologia on oppimisen väline, mutta myös kehittämisen kohde. Oppilaat

ja opettajat ovat mukana kehittämässä oppimista ja koulunkäyntiä tukevia ja palvelevia välineitä.

Työelämätaitojen ja yrittäjyyden rooli kasvaa oppilaiden siirtyessä ylemmille luokkasteille. Kaikessa toiminnassa kehitetään taitoja, joista oppilaat hyötyvät yhteiskunnassa, myöhemmissä opinnoissaan sekä työelämässä. Ilmiötyöskentelyyn liittyvät päätöstilaisuudet ovat esimerkki tapahtuman järjestämisestä, markkinoinnista ja tiedottamisesta.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen ovat Jätkäsaaren peruskoulun ilmiötyöskentelyn päämääriä. Oppilaista kasvatetaan aktiivisia kansalaisia, joilla on tietoja, taitoja ja rohkeutta tarttua maailman haasteisiin ja olla ikätasoisesti luomassa kestävä tulevaisuutta. Ilmiötyöskentelyssä tartutaan rohkeasti todellisiin haasteisiin ja tehdään yhteistyötä poliittisten ja yhteiskunnallisten vaikuttajien kanssa.

## 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

### 4.1 Yhteisöllinen toimintakulttuuri

---

Koulun toimintakulttuuri muodostuu jaettujen arvojen sekä yhteisöllisten rakenteiden, toiminnan ja käytäntöjen pohjalta. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa.

Toimintakulttuurin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu. Toimintakulttuuriin kuuluu yhteistyö huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aito mukanaolo yhteisön kehittämisessä.

Toimintakulttuuri määrittää koulun toiminnan laatua ja ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat koulu yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja

sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa oppimisympäristön rakenteisiin, erityisesti pedagogisiin käytäntöihin. Vastuu toimintakulttuurin kehittämisestä on kaikilla kouluyhteisön jäsenillä. Johtamisella on keskeinen merkitys yhteisöllisen toimintakulttuurin sekä työyhteisön vahvan ammatillisuuden rakentamisessa ja kehittämisessä. Jokainen työyhteisön jäsen sitoutuu yhteisiin arvoihin ja yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentamiseen.

Jätkäsaaren peruskoulun toimintakulttuuri on yhteisöllinen ja tasa-arvoinen. Koulun henkilökunta, oppilaat ja huoltajat muodostavat yhteisön, jonka hyvinvoinnista ja toiminnasta jokainen on omalta osaltaan vastuussa. Avoin vuorovaikutus ja yhteiset säännölliset tapaamiset luovat pohjan yhteistyölle, jota sähköiset ja sosiaalisen median sovellukset tukevat.

Koulun fyysinen rakenne tukee tiimiopettajuutta, jossa opettajat muodostavat solukohtaisen opetustiimin, jonka suunnittelu, toiminnan arviointi ja oppilaiden ohjaus ja arviointi toteutetaan tiiviissä yhteistyössä. Viikoittainen yhteinen suunnittelu-aika sovitaan lukuvuosittain ja se on kirjattu toimintasuunnitelmaan. Oppilaat saavat jatkuvan mallin rakentavasti toimivasta tiimityöstä ja oppivat toimimaan usean aikuisen kanssa.

#### 4.1.1 Oppiva yhteisö

Koulu on oppiva yhteisö, joka kehittyy kriittisen ja rakentavan dialogin avulla. Oppivassa yhteisössä jaetaan osaamista, kehitytään ja kasvetaan yhdessä. Jokaisella on mahdollisuus kehittää omia vahvuuksiaan. Lähtökohtana on luottamus, jolloin yhdessä voidaan rohkeasti tutkia, kokeilla, ottaa riskejä, erehtyä ja onnistua. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista.

Oppivassa yhteisössä johtaminen on jaettua ja johtaa aitoon vaikuttamiseen, osallisuuteen ja yhteisiin päämääriin sitoutumiseen.

Jätkäsaaren peruskoulussa tiimiopettajuus luo pohjan oppivalle yhteisölle. Oppivan yhteisön jäseniä ovat kaikki koulussa työskentelevät lapset ja aikuiset. Kaikki haastavat itseään uuden oppimiseen. Oppilaiden työskentely ikäsekoitteisissa ryhmissä eri aikuisten kanssa luo mahdollisuuden dialogille ja yhteiselle oppimiselle,

joka tehdään näkyväksi mm. jaksojen päätteeksi olevissa tilaisuuksissa ja esityksissä. Lukuvuoden toimintasuunnitelmassa kuvatut rakenteet toimivat yhteisöllisen työskentelyn pohjana. Työskentelyä arvioidaan yhdessä jaksojen taitteissa.

#### 4.1.2 Hyvinvointi ja turvallisuus

Vastuu hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumisesta kuuluu kaikille kouluyhteisössä. Kodin ja koulun yhteistyöllä on tässä keskeinen rooli. Yhteisön jäsenille syntyy sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden kokemus, mikä vahvistaa yhteisöllisyyttä. Jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa yhteiseen toimintaan rakentavalla sekä koko yhteisön hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Koulun rakenteet ja käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen ja muu toiminnallisuus ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet.

Turvallinen ja ilmapiiriltään ystävällinen toimintakulttuuri tukee opettajan ja oppilaan välistä sekä oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta ja edistää oppilaan pystyvyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia. Koulutyössä pyritään ennakoitavuuteen ja arjen hallintaan.

Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan.

Koko koulun henkilökunta vastaa päivittäisen turvallisuuden toteutumisesta. Opettajat toimivat tiimeissä ja oppilaat ja opettajat tuntevat hyvin toisensa. Koulun järjestyssäännöt on laadittu yhdessä oppilaiden ja henkilökunnan kanssa ja ne käydään läpi lukuvuoden aikana.

Yhteisöllisen oppilashuollon tärkeimpänä tehtävänä on kouluyhteisön turvallisuuden vahvistaminen. Yhteisöllisen oppilashuollon tapaamisissa pohditaan kuukausittain kouluyhteisön ilmiöitä ja niihin puuttumisen keinoja. Vuosittainen turvallisuussuunnitelma, kriisisuunnitelma, kiusaamisen vastainen toimintamalli ja oppilashuollon toimintasuunnitelma määrittelevät tarkemmin vastuut ja toimintatavat.

#### 4.1.3 Rakentava vuorovaikutus

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus kotien ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Koulun toiminnan perusta on tiimiopettajuudessa. Tiimiopettajuus luo paitsi mallin toimivasta yhteistyöstä, myös mahdollistaa vahvuuksien hyödyntämisen ja toisilta oppimisen. Tiimiopettajuus edellyttää yhteistä aikaa keskustelulle, suunnittelulle ja arvioinnille. Tiimien ajankäyttö määritellään toimintasuunnitelmassa. Tiimityön pohjana on hyvä ja rakentava vuorovaikutus, joka on pohjana verkostotyölle ja huoltajien kanssa tehtävälle yhteistyölle. Erilaiset teknologiset sovellukset ovat käytössä ja mahdollistavat ajantasaisen kommunikoinnin suuressakin yhteisössä.

#### 4.1.4 Kulttuurinen moninaisuus

Helsingiläinen koulu toimii keskellä muuntuvaa ja monimuotoista kaupunkia sekä yhteiskuntaa. Kaupungin moninaisuus sekä globaalius näkyvät helsinkiläisissä kouluissa. Helsingissä rikas moninaisuus on tärkeä osa koulujen arvopohjaa. Kansainvälisyys on voimavara.

Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät helsinkiläisessä koulussa vuorovaikutuksessa keskenään. Kouluyhteisö arvostaa jokaisen oppilaan omaa kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta sekä maamme kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä. Koulussa tutustutaan erilaisiin kulttuuritraditioihin, ja näiden ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti. Koulussa opetellaan yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Oppilaalla on perusoikeus omaan kieleen ja kulttuuriin.

Jätkäsaaren peruskoulu on inklusiivinen, moninaisuutta arvostava yhteisö, jossa kaikkien oppilaiden ja työntekijöiden kulttuureja arvostetaan luonnollisena osana heidän identiteettiään. Uskontojen ja kulttuurien moninaisuutta käsitellään mm.

lukuvuoden toisessa ilmiöjaksossa “Kulttuurien keskellä”. Oppilaiden ja henkilökunnan kulttuurista osaamista ja asiantuntijuutta arvostetaan ja hyödynnetään kaikessa koulutyössä. Koulu ottaa vastaan kansainvälisiä vierailta ja hyödyntää opetuksessa tutustumisen näihin vierailijoiden kulttuureihin. Kansainvälinen yhteistyö määritellään toimintasuunnitelmassa.

#### 4.1.5 Kielitietoisuus

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa koulussa keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa.

Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielenopettaja.

Jätkäsaaren peruskoulussa yhteisön osaamia kieliä tuodaan esille muun muassa yhteisissä tapaamisissa opettelemalla viikonpäiviä, päivämääriä ja perusfraaseja. Kieliä tehdään näkyväksi myös luomalla kartoja, tilastoja ja laittamalla esille esimerkiksi tervehdyksiä eri kielillä. Oppilaan on mahdollista myös tehdä joitakin koulutöitä omalla äidinkielellään, mikäli se arvioinnin näkökulmasta on mahdollista. Arvioinnissa huomioidaan aina oppijan kielitausta.

Koulun kirjastoon hankitaan monen kielistä kirjallisuutta ja koulun kansainvälisiä vieraita hyödynnetään kielen oppimisen näkökulmasta. Koululla on kansainvälisiä yhteistyökumppaneita vuosittain toimintasuunnitelmassa määritellysti.

#### 4.1.6 Osallisuus

Koulussa on avoin, yhteisöllinen ja vuorovaikutteinen toimintakulttuuri, jossa oppilaat ovat aktiivisesti mukana ja heidän mielipiteitään arvostetaan. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaan kasvulle aktiiviseksi, oma-aloitteelliseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Osallisuuden ja vaikuttamisen toimintatapoja

suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa ja arvioidaan säännöllisesti. Oppilaiden yhteisöllisen toiminnan ja osallisuuden edistämiseksi on koulussa yhteisesti sovitut käytänteet ja rakenteet sekä monipuoliset menetelmät.

Koulussa tuetaan oppilaiden osallisuutta oman koulutyönsä ja oppimisprosessinsa suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Oppilaat osallistuvat oman ryhmänsä ja koko koulun opetuksen, oppimisympäristön ja toimintakulttuurin suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Oppilaat ovat mukana myös lukuvuoden toimintasuunnitelman ja -kertomuksen sekä koulun järjestyssääntöjen laatimisessa, ja koulun yleisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden suunnittelussa sekä arvioinnissa. Oppilaskunnan hallitus ja muut oppilaiden osallisuusryhmät toimivat yhteistyössä koko koulun henkilöstön, huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Oppilaskunta osallistuu kaupungin nuorten vaikuttamisjärjestelmän toimintaan. Yhteistyö eri hallinnonalojen, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa antaa oppilaille mahdollisuuden koulun ulkopuolella tapahtuvan vaikuttamistoiminnan harjoitteluun ja syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet ulkomaisiin kouluihin ja toimijoihin lisäävät taitoja ja ymmärrystä toimia globalisoituneessa maailmassa.

Oppilaan osallisuutta ja sekä koulutyön suunnittelua, toteutusta ja sen arviointia tuetaan oppilaan itsearviointin avulla sekä arviointikeskusteluissa. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan omaa oppimisprosessiaan ja osallistumaan sen arviointiin. Oppilaat ovat mukana jokaisen ilmiöjakson suunnittelussa, tavoitteiden asettelussa ja arvioinnissa. Arvioinnin pohjana käytetään sähköisiä oppimisalustoja. Yhteisötasolla tätä toteutetaan yhteisissä keskusteluissa, ryhmäkokouksissa ja oppilaskuntatyössä.

Oppilaat voivat vaikuttaa itseään ja koulua koskeviin asioihin toimimalla erilaisissa osallisuusryhmissä. Osallisuusryhmät muotoutuvat lukuvuosittain lukuvuoden teemojen, käsiteltävien ilmiöiden ja oppilaiden oman kiinnostuksen mukaan. Lukuvuoden aikana järjestetään kokouksia, jolloin kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun ja oman ryhmän toiminnan suunnitteluun. Oppilailla on mahdollisuus osallistua mm. oppimisympäristön, välituntiviihtyvyyden, kouluruokailun ja sääntöjen kehittämiseen.

Lukuvuoden alussa oppilaat valitsevat keskuudestaan oppilaskunnan hallituksen, jossa on edustajia eri luokka-asteilta. Hallitukselle valitaan puheenjohtaja ja sihteeri. Oppilaskunnan hallitus kokoontuu säännöllisesti, laatii itselleen toimintasuunnitelman, toteuttaa sitä sekä muita hallitukselle annettuja tehtäviä. Hallitus tiedottaa opettajia ja muita oppilaita toiminnastaan ja päätöksistään. Oppilaskunnan hallituksen edustaja tai edustajat osallistuvat johtokunnan kokouksiin. Oppilaskuntatyön ohjaava opettaja nimetään lukuvuosittain.



Kaikki oppilaat voivat vaikuttaa tapahtumien, teemapäivien ja juhlien suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä opettajien kanssa.

#### 4.1.7 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Helsinkiläisissä peruskouluissa edistetään alueellista, kulttuurista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Kouluyhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Jätkäsaaren peruskoulussa korostetaan kunkin oppilaan yksilöllisyyttä ja erilaisuutta. Tämä inklusiivinen perusajatus antaa pohjan yhdenvertaisuudelle ja tasa-arvolle. Oppilaille mahdollistetaan yksilölliset oppimisen polut ja pyritään huomioimaan heidän erityiset tarpeensa. Vahvuuspedagogiikan mukaisesti kunkin osaamista ja vahvuuksia nostetaan esille. Oppilaiden sukupuoli-identiteetin kasvun pohjaksi tuodaan kirjallisuuden ja vierailijoiden kautta moninaisia malleja löytää oma identiteettinsä. Kaiken toiminnan pohjana on tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Toimintasuunnitelman liitteenä on yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma.

#### 4.1.8 Kestävä tulevaisuus

Helsinkiläisissä kouluissa kestävä tulevaisuus rakentuu toimintaympäristön monimuotoisuudelle ja moninaisuudelle. Koulussa edistetään sosiaalista, kulttuurista, ekologista ja taloudellista kestävää kehitystä. Oppilaita ohjataan kestävään ja vastuulliseen toimintaan, tunnistamaan kestävä kehityksen välttämättömyys ja etsimään ihmisen ja muun luonnon tulevaisuutta varmistavia ratkaisuja. Kouluyhteisössä rakennetaan toivoa hyvästä tulevaisuudesta, ja koulun henkilöstö ja oppilaat osallistuvat kestävä tulevaisuuden toimintakulttuurin suunnitteluun ja kehittämiseen. Koulussa toimitaan raaka-aineita, energiaa ja luonnonvaroja säästäen sekä luonnon monimuotoisuutta vaalien.

Koulun toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen valinnan ja opetusmenetelmien avulla luodaan kokemuksia, jotka synnyttävät motivaatiota ja arvopohjaa kestävä

tulevaisuuden rakentamiselle. Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia yhdessä tekemisestä ja vaikuttamisesta sekä kestäväen tulevaisuuden ratkaisujen pohtimisesta ja innovoinnista. Koulun edistää yhteistyössä huoltajien ja eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa kestävää tulevaisuutta omassa koulussa, lähiyhteisössä ja myös globaalisti.

Jätkäsaaren peruskoulun hankinnat, materiaalivalinnat ja toiminnan lähtökohdat pohjaavat kestäväen tulevaisuuden rakentumiselle. Koulun ympäristöstä ja tarvikkeista huolehtimiseen ohjataan kulutuksen ja ekologisen ja taloudellisen kestäväen kehityksen näkökulmasta. Sosiaalisen ja kulttuurisen kestäväen kehityksen näkökulmaa luodaan yhteistyössä kaupunkiympäristön muiden toimijoiden kanssa. Opintoretket luontoon ja kulttuurikohteisiin ovat osa oppimista. Kouluympäristössä kasvatetaan hyötykasveja ja viljellään mahdollisuuksien mukaan. Yhteisössä luodaan elämysten kautta luonnon ja ympäristön kunnioitusta. Kansainvälisen yhteistyön projekteissa painotetaan globaalien ympäristöhaasteiden ratkaisemista.

Kestäväen kehityksen lukuvuosittaiset painopisteet ja toiminnan muodot määritellään ympäristösuunnitelmassa ja lukuvuoden toimintasuunnitelmassa.

## 4.2 Oppimisympäristöt ja työtavat

---

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan monenlaisia oppimisen tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Hyvässä oppimisympäristössä keskeisiä ovat oppilaan osallistuminen ja yhteisöllinen tiedon rakentuminen sekä vuorovaikutus, ajattelu ja kokemukset. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan oivallusta itsestään oppijana ja omistajuutta oman oppimisympäristönsä kehittäjänä.

Oppimisympäristöjä ovat kaikki oman elämisen, liikkumisen ja toiminnan tilat. Koulun lähiympäristö ja Helsinki kaupunkina ovat monien mahdollisuuksien oppimisympäristö.

Oppimisympäristöjen hahmottamisessa ja hyödyntämisessä oppija tarvitsee monenlaista osaamista: ajattelun ja oppimisen taitoja, arjen taitoja, kulttuurien kohtaamisen taitoja, tieto- ja viestintäteknologisia taitoja, työelämän taitoja sekä kestäväen kehityksen, tulevaisuuden rakentamisen taitoja ja verkostoitumisen taitoja. Näiden kautta oppija rakentaa maailmankuvaansa ja ottaa haltuun omaa oppimistaan monikanavaisesti.

Oppimisympäristön eri elementit muodostavat pedagogisesti toimivan kokonaisuuden. Tieto- ja viestintäteknologia sulautuu luontevasti oppimisympäristöön tukien oppimista sekä työtapojen ja oppimisympäristöjen jatkuvaa kehittymistä. Tiedon, työn ja osaamisen luonne edellyttää tieto- ja viestintäteknologian käyttöä osana pedagogista ja digitaalista oppimisympäristöä. Oppilaat pääsevät monipuolisesti käyttämään opiskelussaan laitteita, ohjelmistoja, sisältöjä ja palveluita.

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään vuorovaikutuksen ja yhteisöllisen tiedonrakentelun välineenä. Se on myös itseilmaisun ja reflektiivisen ajattelun sekä metakognitiivisten taitojen kehittämisen väline, joka tarjoaa mahdollisuuden myös oppilaskohtaisten oppimisympäristöjen luomiseen.

Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Joustavilla järjestelyillä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota. Yksilöllisten pedagogisten ratkaisujen avulla jokainen oppija saa onnistumisen elämyksiä ja sitä kautta innostusta oman osaamisensa kehittämiseen. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan aktiivista osallistumista ja omien oppimispolkujen suunnittelua.

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen tietoinen valinta tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja yksittäisen oppilaan oppimista. Vaihtelevat työtavat ja monipuolinen arviointi tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Opetuksen eheyttäminen ja eriyttäminen ohjaavat työtapojen valintaa. Työtavoilla luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn, kokonaisuuksien opiskeluun, toiminnallisuuteen ja monikanavaisuuteen. Pelillisuus, leikillisuus ja joustavuus ovat keskeistä työtavoissa. Työtapojen valinnalla tuetaan myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista. Opettaja valitsee työtapoja vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa sekä ohjaa oppilaita suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapoja. Yhteinen tavoitteiden ja arviointikriteerien pohdinta motivoi, ohjaa ja sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Jätkäsaaren peruskoulussa on uusi ja avoin, turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö. Oppimisympäristöjen suunnittelussa on kiinnitetty huomiota yhteistoiminnallisuuteen ja tilojen joustavaan käyttöön. Kaikki koulun tilat ovat oppimisen tiloja. Ne sisältävät hiljaiseen työskentelyyn, ryhmätyöskentelyyn ja koko kouluyhteisön yhteisölliseen työskentelyyn sopivia tiloja. Koulun tilat on sisustettu muunneltavin ja liikuteltavin kalustein, jolloin tiloja on mahdollista käyttää erilaisin tavoin työskentelyprosessien aikana. Ilmiöjaksojen suunnittelussa sovitaan tilojen käyttö ja ryhmittely. Oppilaiden erityiset tarpeet ja herkkyydet huomioidaan ja oppilaille tarjotaan mahdollisuus myös hiljaiseen työskentelyyn yksin tai pienessä ryhmässä.

Teknologia on kiinteä osa oppimisympäristöä ja se mahdollistaa tiedon hankinnan, jakamisen ja yhteistoiminnan. Koulun välineet ja tilat ovat yhteisessä käytössä eikä varsinaisia kotiluokkia ole. Oppilaille on sovitut tilat kokoontumiselle, työskentelylle ja tarvikkeiden säilytykselle. Tämä vaatii hyviä yhteistyön käytänteitä ja tilojen käyttöön liittyviä sopimuksia, joita tehdään lukuvuosittain yhdessä oppilaiden ja opettajien kanssa.

Koulun tilojen lisäksi oppimisen tiloja ovat Jätkäsaaren puistot, liikuntapaikat ja kaupungin kulttuurikohteet. Näiden lisäksi teemoihin sopivia kohteita hyödynnetään jokaisen jakson sisältöihin liittyen.

Jätkäsaaren peruskoulun oppimisympäristö on kaikkien yhteinen. Vastuu ympäristön toimivuudesta, turvallisuudesta ja siisteydestä on myös yhteinen. Vastuhenkilöt sekä henkilökunnan että oppilaiden osalta nimetään lukuvuosittain.

### 4.3 Monialainen, ilmiöpohjainen oppiminen

---

Helsingissä ilmiöpohjaisilla oppimiskokonaisuuksilla tarkoitetaan kokonaisvaltaista, tietojen ja taitojen eheytettyä opiskelua, jossa tarkastellaan todellisen maailman ilmiötä oppiainerajat ylittäen. Jokainen oppilas opiskelee vähintään kaksi tällaista oppiainerajat ylittävää, pitkäkestoista monialaista oppimiskokonaisuutta lukuvuoden aikana. Ilmiöpohjaiset oppimiskokonaisuudet koskevat kaikkia oppiaineita ja ne toteutetaan yhteistyössä eri oppiaineiden opettajien ja muun henkilöstön sekä yhteistyötahojen kanssa. Oppilaat osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja työtapojen valintaan sekä arviointiin.

Ilmiöpohjainen oppiminen edistää tulevaisuudessa tarvittavaa laaja-alaista osaamista sekä yhteiskunnassa ja tulevassa työelämässä tarvittavia ydintaitoja.

Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tavoitteet ja sisällöt johdetaan laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden tavoitteista. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan eri alojen asiantuntijoita sekä tieteenalojen menetelmiä ja lähteitä. Oppilas saa palautetta oppimisprosessin aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arvioita tai numeroarvosanaa muodostettaessa.

Opettaja ohjaa oppilaita erilaisten ajattelu- ja oppimisstrategioiden käyttöön. Opintokokonaisuuden alussa oppilaille tehdään näkyväksi opiskelun tavoitteet. Oppilas oppii asettamaan opiskelulle tavoitteita, jotka tähtäävät oman oppimisprosessin omistajuuteen. Oppilas oppii erilaisia tapoja ajatella, toimia ja tarkastella maailmaa sekä löytämään yhteyksiä ja merkityksiä tutkittavista ilmiöistä ja teemoista. Hänelle syntyy ymmärrys opiskeltavasta aihealueesta. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö mahdollistaa erilaiset yhteisöllisen oppimisen pedagogiset ratkaisut sekä kansainvälisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön.

Ilmiöpohjainen oppiminen on yhteisöllinen prosessi, jossa rakennetaan yhdessä ymmärrystä tarkastelun kohteena olevasta ilmiöstä, opiskeltavista käsitteistä sekä tavoiteltavista taidoista. Oppimisprosessi sisältää suunnittelua, erilaisia oppimistehtäviä, arviointia ja ohjausta. Opiskelussa käytetään erilaisia joustavia opetusjärjestelyitä, ja siinä mahdollistetaan myös eri-ikäisten oppilaiden työskentelyn yhdessä. Jokainen oppilas voi edetä omien kykyjensä mukaisesti, hän saa merkittäviä tehtäviä yhteisessä oppimisprosessissa, kokee oman osuutensa tärkeäksi ja sitoutuu tavoitteelliseen oppimisprosessiin. Arvioinnissa painotetaan oppimisprosessia. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa oppimistaan ja arvioimaan edistymistään

Opettajan tehtävä on luoda oppimiselle edellytykset ja ohjata menetelmällisesti oppilaan oppimisprosessia sekä varmistaa, että oppilas ymmärtää opiskeltavan ilmiön liittyvät keskeiset käsitteet ja käsitehierarkiat.

Jätkäsaaren peruskoulussa hyödynnetään tutkivaa, ilmiöpohjaista oppimista päivittäin. Koulun lukuvuosi jaksottuu viiteen ilmiöön. Lukuvuoden lomat toimivat ilmiöjaksojen taitekohtina. Ilmiöjaksot ovat keskenään eri mittaisia ja painottuvat eri tavalla opetettaviin oppiaineisiin ja laaja-alaiseen osaamiseen. Oppiaineet on jaettu ilmiökokonaisuuksiin ja irrallisiin oppitunteihin jaksoittain. Oppiaineiden sisällöistä osa toteutuu ilmiökokonaisuuksissa ja osa erillisinä oppitunteina.

Tarkempi ilmiön rajaaminen sekä ilmiöjaksoon sisältyvät oppiaineet, sisällöt ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet määritellään vuosiluokittain. Ilmiöprosessin tavoitteet ja sisällöt ovat sähköisellä oppimisalustalla. Arvioinnin kohteet on määritelty tavoitteiden asettelussa jokaisen ilmiöjakson alussa. Arviointi kohdistuu koko prosessiin, ei ainoastaan ilmiöjakson tuotoksiin. Arviointi tapahtuu jatkuvan arvioinnin, itsearviointin ja vertaisarviointin keinoin. Sähköinen portfolio on osa oppimisen arviointia.

Ilmiöoppimisessa on mahdollisuus reagoida ja tarttua ajankohtaisiin tapahtumiin ja ilmiöihin. Tavoitteena on oppia ratkomaan globaalin maailman haasteita kestävän kehityksen arvot huomioiden. Oppimisessa hyödynnetään asiantuntijoita, jotka voivat olla oman yhteisön jäseniä, huoltajia, muita toimijoita tai ammattilaisia. Oppimista tapahtuu oman koulun ohella autenttisissa ympäristöissä. Teknologian mahdollisuuksia hyödynnetään luovasti ja monipuolisesti oppilaiden omissa ilmiöprojekteissa, yhteydenpidossa asiantuntijoihin ja viiteryhmiin, dokumentoinnissa, tiedon hankinnassa sekä ongelmien ratkaisussa.

Ilmiöpohjaisessa työskentelyssä opitaan oppimaan ja ajattelemaan sekä hankkimaan, arvioimaan ja tuottamaan tietoa. Ilmiötunneilla eri ikäiset oppivat toimimaan yhdessä. Oppilas etenee ilmiön tutkimisessa ja työstämisessä osin omatahtisesti ja omien kysymystensä ja ihmettelynsä kautta, osin yhteisen prosessin tahtiin. Jokainen ilmiöjakso päätetään yhdessä ja esitetään opittua prosessia ja tuotoksia muille oppilaille, talon muulle yhteisölle ja vanhemmille.

Ilmiöjaksot ovat monialaisia oppimiskokonaisuuksia ja jakautuvat seuraavaan viiteen teemaan:

1. Turvallinen maailma - Safe society
2. Kulttuurien keskellä - The world of cultures
3. Tutkin ja koodaan - Thinking science
4. Tarinoiden aika - Story time
5. Luontohaaste - Nature challenge

#### Ilmiön valinta

- Huomioidaan tavoitteet, sisällöt, ajankohtaisuus ja autenttisuus.
- Opiskeltavat ilmiöt pohjaavat opetussuunnitelmaan ja oppilaat valitsevat omat tutkimuskohteensa ilmiöiden sisällä.
- Ilmiöjaksoittain määritellään mitkä oppiaineet sisältyvät ilmiöön ja mitkä jäävät erillisille tunneille.

## Ilmiöprosessi

- virittäytyminen
- tavoitteiden ja käsitteiden määrittely
- alkukartoitus ja kysymysten esittäminen
- tiedonrakentelu, omat ja yhteiset tutkimuskohteet
- esittely ja teot

## Lisäksi suunnitellaan ilmiöjakson aikainen

- asiantuntijoiden käyttö ja yhteistyö
- oppilaiden osallisuus
- arviointi
- teknologian hyödyntäminen
- koko kaupungin hyödyntäminen oppimisympäristönä
- kielirikasteisuus, käsitteet englanniksi

# 5 OPPIMISEN, KASVUN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

## 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

---

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opettaja seuraa oppilaidensa oppimista, työskentelyä ja hyvinvointia sekä ohjaa ja tukee heitä heti ongelmia havaittuaan. Hän myös arvostaa ja edistää oppilaiden

vahvuuksia. Keskeistä on rakentava vuorovaikutus oppilaiden ja huoltajien kanssa sekä opettajien keskinäisessä ja oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Siihen kuuluu säännöllinen osallistuminen koulutyöhön, reilu ja arvostava suhtautuminen koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattaminen. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä.

Oppimisessa huomioidaan erilaiset tyylit, tavat ja tarpeet. Oppilaita ohjataan arvostamaan erilaisuutta. Jokainen opettaja on jokaisen oppilaan opettaja ja jokainen oppilas on jokaisen opettajan oppilas. Kaikki koulun aikuiset, kuten koulunkäyntiavustajat ja oppilashuollon henkilöstö, ovat koulussa kaikkia oppilaita varten. Koulussa luodaan yhteisöllisen välittämisen kulttuuria.

Koska koulussa toteutetaan monipuolisia työtapoja ja tutkivaa oppimista, ovat työrauha ja yhteisen toiminnan pelisäännöt erityisen tärkeitä. Yhteisistä toimintatavoista sovitaan yhteisöllisesti lukuvuosittain ja käytänteet kirjataan toimintasuunnitelmaan.

### 5.1.1 Yhteinen vastuu ohjaustoiminnasta

Ohjaustoiminta muodostaa oppilaan kasvua ja kehitystä tukevan koko perusopetuksen ja sen jälkeisten opintojen jatkumon. Kaikkien opettajien ja koulun muiden työntekijöiden antaman ohjauksen tuella oppilas tekee omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostuksiinsa perustuvia arkielämää ja oppimista koskevia ratkaisuja sekä valintoja. Ohjaustoiminnalla edistetään oppilaan hyvinvointia, koulutyön onnistumista ja opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta tiiviissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilas oppii kehittämään ikätasonsa ja kehityksensä mukaisesti opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan. Hän tiedostaa mahdollisuutensa vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäänsä liittyvään suunnitteluun ja päätöksentekoon osana omaa yhteisöään ja ympäröivää yhteiskuntaa.

Oppilaat tarvitsevat ohjausta koko perusopetuksen ajan ja erityisesti koulutuksen eri nivelvaiheissa ja valintatilanteissa. Ohjauksen tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeistä on oppilaan yksilöllisen kehityksen huomioiminen. Tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla tärkeää on oppimisen vaikeuksien mahdollisimman varhainen



tunnistaminen sekä kasvun ja kehityksen ongelmiin puuttuminen varhaisessa vaiheessa.

Ohjaustoiminnan periaatteet ja työnjako eri toimijoiden kesken määritellään koulukohtaisessa ohjaussuunnitelmassa. Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Vuosiluokilla 1–6 ohjaustoiminta toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta. Ohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien ja koulun henkilökunnan kanssa. Vuosiluokkien 7–9 ohjaustoiminnasta vastaavat koulun opettajat yhdessä opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan sekä koulun muun henkilökunnan kanssa. Tärkeää on myös yhteistyö huoltajien kanssa. Oppiaineen oppilaanohjaus tavoitteet ja sisällöt on kuvattu luvussa 14.4.19.

Kaikkia oppilaita ohjataan löytämään heille sopivia tapoja työskennellä ja oppia. Jokaisen jakson alussa käydään läpi jakson tavoitteet, käsitteet ja työskentelytavat ja oppilaita ohjataan asettamaan itselleen realistisia tavoitteita.

Moniammatillinen oppilashuoltoryhmä voi toimia tukena oppilaan henkilökohtaisten tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Oppilaan tukea ja koulupäivää mietitään aina kokonaisuutena eikä esimerkiksi yhden oppiaineen näkökulmasta. Oppilaan arkea tarkastellaan kokonaisuutena, johon liittyvät esimerkiksi harrastukset, mielenkiinnon kohteet ja iltapäivätoiminta. Oppilaanohjauksen painopiste on kohdissa, joissa koulumuoto vaihtuu tai oppilas joutuu tekemään merkittäviä valintoja.

Ohjaussuunnitelma on toimintasuunnitelman liitteenä.

## 5.2 Yhteistyö

---

Helsingin kouluissa tehdään monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Koulun henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten ilmiöpohjaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulujen keskinäisen ja alueellisen yhteistyön tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä, jossa myös oppilaat ovat aktiivisia toimijoita.

Helsingissä koulut toimivat erilaisissa alueellisissa ja kaupungin tason verkostoissa. Moniammatillinen verkostotyö edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Hyvä yhteistyö eri toimijoiden kesken lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Oppilaan eheän oppimispolun varmistamisessa keskeistä on toimiva yhteistyö varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa.

Moniammatillinen yhteistyö oppilashuollon toimijoiden sekä koulun yhteistyöverkostojen kanssa tukee oppilaiden koulupäivän rakennetta sekä oppilaan arviointia. Jätkäsaaren peruskoulussa järjestetään päivittäin toimintaa, jossa oppilaat oppivat toisiltaan ja auttavat toisiaan oppimaan.

Jätkäsaaren peruskoulu tekee tiivistä yhteistyötä lähialueen toimijoiden ja kaupungin palvelujen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on hyödyntää lähialuetta oppimisympäristönä ja tarjota oppilaille mahdollisuuksia liittyä lähialueen toimintaan ja yhteisöihin.

Lukuvuosittaisessa toimintasuunnitelmassa sovitaan vastuuhenkilöt esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle, alueen verkostoyhteistyölle sekä lähikoulujen yhteistyölle. Tiivis yhteistyö alueen toimijoiden ja huoltajien kanssa toteutuu yhteisellä lukuvuosittaisella suunnittelulla yhdessä vanhempainyhdistyksen kanssa.

### 5.2.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulut tekevät yhteistyötä kotien kanssa oppilaan hyvinvoinnin edistämiseksi ja oppimistulosten parantamiseksi. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Koulun tehtävänä on järjestää opetusta siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa

mukaista opetusta. Huoltajalla taas on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että lapsi suorittaa oppivelvollisuuden.

Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yksilö- että yhteisötasolla. Yhteistyö ilmenee oppilaskohtaisina ja yhteisinä tapaamisina ja tapahtumina. Yhteiset tapahtumat suunnitellaan sellaisiksi, että ne tukevat huoltajien verkostoitumista, avointa vuorovaikutusta ja aktiivista osallistumista koulun toimintaan. Koulu tukee vanhempien verkostoitumista luokka- ja koulutasolla ja kutsuu huoltajia kehittämään yhteistyön muotoja yhdessä koulun kanssa.

Oppilaskohtaisessa kodin ja koulun yhteistyössä kannustava sekä oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaava palaute on tärkeää. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus ja yksilölliset tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön merkitys korostuu perusopetuksen nivelvaiheissa, erilaisissa valintatilanteissa ja suunniteltaessa oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä kuullaan aina oppilasta ja hänen huoltajiaan.

Koti ja koulu yhteistyössä voivat tukea lapsen kasvua ja kehitystä. Aikuisten hyvä ja rakentava yhteistyö tukee lapsen kehitystä ja auttaa pääsemään yli kasvuun liittyvistä haasteista.

Kodin ja koulun yhteistyön muodot ja väylät sovitaan lukuvuosittaisessa toimintasuunnitelmassa. Lukuvuoteen sisältyy aina yhteisiä tapaamisia sekä pedagogiikan että juhlien tiimoilta, tiedottamista ja päivittäisen viestinnän kanavia ja sosiaalisen median kautta tapahtuvaa koulun toiminnasta tiedottamista. Jokaisen oppilaan perhe tavataan lukuvuoden aikana vähintään kerran oppilaan väliarviointikeskustelussa (luokat 1-7).

Jätkäsaaren peruskoulussa järjestään avoimien ovien tilaisuuksia, joihin huoltajat kutsutaan seuraamaan ja osallistumaan koulunkäyntiin. Esimerkkinä avoimien ovien tilaisuuksista ovat ilmiöjaksojen lopussa pidettävät jaksojen päätöstilaisuudet ja pedagogiset kahvilat.

Opettajat vastaavat viikoittaisesta tiedottamisesta koteihin ja rehtori huolehtii koulun tasoisten teemojen tiedottamisesta mm. kuukausitiedotteen muodossa. Wilma toimii koulun virallisena tiedottamisen kanavana, jota täydentävät sosiaalisen median kanavat ja koulun kotisivut. Yhteistyötä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan suomeksi ja englanniksi.

Yhteistyön onnistumista pohditaan lukuvuosittain yhdessä johtokunnan ja vanhempainyhdistyksen kanssa toimintakertomuksen yhteydessä.

## 5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

---

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama jatkuva ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Koululla on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja perusopetuslain mukaisia kurinpitokeinoja.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja oppilaan koulussa käyttäytymisen ja hänen hyvinvointinsa parantamiseksi.

Helsingissä laaditaan erillinen kaikille kouluille yhteinen suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Yhteinen suunnitelma varmistaa toimintatapojen laillisuuden ja yhdenmukaisuuden sekä oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun kaupungissa. Suunnittelu tukee koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja, ja näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käyttö perustuu asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

## 5.4 Perusopetuksen järjestäminen eri tilanteissa

---

### 5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Vuosiluokkiin sitomaton opetus on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava joustava opetusjärjestely. Helsingin kaupungin peruskouluissa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta voidaan käyttää koko koulun, tiettyjen vuosiluokkien tai yksittäisten oppilaiden opetuksen järjestämisessä. Mahdollisuutta opiskella oman

opinto-ohjelman mukaan on erityisesti syytä harkita silloin, kun oppilas on vaarassa keskeyttää opintonsa.

Kun oppilas etenee oman opinto-ohjelmansa mukaan, eri oppiaineiden opinnoissa edetään vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Opiskelu tapahtuu ryhmässä. Oman opinto-ohjelman mukaan eteneminen mahdollistaa joustavat järjestelyt ja etenemisen oppilaan omien taitojensa ja vahvuuksien mukaan. Tämä antaa mahdollisuuden oppilaan lahjakkuuksien edistämiseen ja vahvistamiseen.

Oppilas osallistuu oman opinto-ohjelmansa laadintaan yhdessä opettajien ja huoltajien kanssa. Oleellista oman opinto-ohjelman mukaan etenemisessä on se, että oppilas sitoutuu omaan opiskeluunsa ja ottaa vastuuta siitä omien edellytystensä mukaisesti.

Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytettäessä tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät keskeiset sisällöt määritellään opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin aineessa tai aineryhmässä valtioneuvoston asetuksen määrittelemien tuntijaon nivelkohtien väliin muodostuvien vuosiluokkakokonaisuuksien pohjalta. Vuosiluokkakokonaisuudet voidaan tarvittaessa jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi.

Opintokokonaisuuksien sisältö voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden ja aineryhmien tavoitteita ja sisältöjä.

Vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä otetaan huomioon oppimisen arviointia sekä seuraavalle vuosiluokalle siirtymistä koskevat erityismääräykset oppimisen arviointia käsittelevässä luvussa 6.

#### 5.4.2 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti opiskelevia eri ikäisiä oppilaita. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Yhdysluokkaopetuksessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään

opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Jätkäsaaren peruskoulussa opetusta toteutetaan yli vuosiluokkien kaikilla luokka-asteilla. Oppilaiden arkeen kuuluu toimintaa myös ikäsekoitteisissa ryhmissä. Tavoitteena on luoda yhteisö, jossa eri-ikäiset oppijat toimivat toisiaan tukien ja toisiltaan oppien. Samalla mahdollistetaan myös omaan tahtiin eteneminen jopa yli oman luokkatason tavoitteiden.

#### 5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin – tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa.

Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

#### 5.4.4 Joustava perusopetus

Helsingissä joustavan perusopetuksen toimintaa järjestetään opetuslautakunnan määrittelemissä peruskouluissa. Pienryhmässä opiskelee kymmenen 7.–9. vuosiluokan oppilasta. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Toiminnan suunnittelua, organisointia, seurantaa ja arviointia varten toimii kuntakohtainen moniammatillinen ohjausryhmä.

Joustava perusopetus on tarkoitettu nuorille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä.

Toiminnan tavoitteena on toiminnallisella ja työpainotteisella opiskelulla tukea elämänhallintataitojen ja opiskeluvalmiuksien kehittymistä sekä tukea peruskoulun loppuun saattamista. Lisäksi oppilasta tuetaan yksilöllisesti toisen asteen koulutukseen siirtymisessä ja edistetään hänen valmiuksiaan menestyä jatko-opinnoissa. Toiminnan tavoitteena on varmistaa jokaiselle nuorelle soveltuva jatko-opiskelupaikka.

Joustavan perusopetuksen pienryhmän opetuksesta vastaa ensisijaisesti erityisluokanopettaja. Oppilas voi osallistua opetukseen osittain myös muissa yleisopetuksen ryhmissä. Joustavan perusopetuksen opettaja tekee verkostoyhteistyötä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä. Opetus järjestetään koulussa lähiopetuksena sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla. Opiskelu koulun ulkopuolella muissa oppimisympäristöissä on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Opiskeluun sisältyy opetussuunnitelmaan soveltuvia erilaisia opinto- ja

vierailukäyntejä. Päätövaiheessa painotetaan myös tutustumista 2. asteen oppilaitoksiin.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai päivitetään hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös oppilaan opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS.

Joustavan perusopetuksen toimintaan hakeudutaan erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Oppilas valitaan joustavan perusopetuksen toimintaan oppilaan ja/tai hänen huoltajiensa tekemän hakemuksen, koulun moniammatillisen kokouksen jäsenen (kuraattori, psykologi, erityisopettaja tai opinto-ohjaaja) suosituksen sekä haastattelun perusteella. Suosituksen kokoo oppilaan asian parhaiten tunteva henkilö. Haastatteluun kutsutaan oppilas ja hänen huoltajansa.

Jos oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös. Päätös voi tällöin perustua oppilaan ja/tai huoltajan kirjalliseen ilmoitukseen.

#### 5.4.5 Sairaalaopetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa perusopetuslain 6§ tai 28§:ssä tarkoitetussa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa, johon oppilas on otettu.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista.



Sairaalaopetuksen järjestämisestä ja opetukseen sekä opetuksesta siirtymisestä siirtymisen kannalta välttämättömästä tuesta sovitaan oppilaan kotikunnan kanssa, kun on kuultu oppilasta, huoltajia tai muuta laillista edustajaa, oppilaan opetuksen järjestäjää sekä oppilashuollosta vastaavia henkilöitä. Mikäli sopimukseen ei päästä, päätöksen tekee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta.

Helsingissä sairaalassa potilaana olevan ja muussa erikoissairaanhoidossa olevan oppivelvollisen opetuksesta vastaa sairaalakoulu. Oppilaat ovat Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) lasten- ja nuorten somaattisten, neurologisten, psykiatristen osastojen ja avohoitoyksiköiden sekä Helsingin Diakonissalaitoksen lapsi- ja perhetyön palvelualueen peruskouluikäisiä lapsia ja nuoria.

Sairaalakoulussa on oppilaspaikkoja erikoissairaanhoidon avohoidossa oleville peruskoululaisille. Opetusvirasto ilmoittaa erikseen seuraavan lukuvuoden vapautuvien oppilaspaikkojen hakumenettelystä ja aikatauluista. Lukuvuoden aikana vapautuville oppilaspaikoille on jatkuva haku. Avohoidon koulupaikkoihin oppilaaksiotosta päättää opetuspäällikkö.

## 5.5 Perusopetusta tukeva muu toiminta

---

### 5.5.1 Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, joka noudattaa koulun kasvatuksellisia, opetuksellisia ja ohjauksellisia tavoitteita. Koulu suunnittelee, arvioi ja kehittää kerhotoimintaa yhdessä oppilaiden, eri toimijoiden ja huoltajien kanssa.

Kerhotoiminnan perusedellytys on toiminnan vapaaehtoisuus, maksuttomuus ja oppilaiden oma motivaatio. Kerhotoiminnalla voidaan tukea oppilaan päivän kokonaisuutta. Toiminnalla edistetään yhteisöllisyyttä ja rikastutetaan koulun toimintakulttuuria ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja eettistä kasvua ja kehitystä. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta ja tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia.

**Koulun kerhotoiminta mahdollistaa oppimisen jatkumisen ja laajentumisen myös koulupäivien jälkeen. Koulun tilat ovat kerhotoiminnan käytettävissä sopimusten mukaisesti. Koulun kerholukujärjestys tehdään yhdessä vanhempainyhdistyksen**

kanssa oppilaiden toiveita kuunnellen. Kerholukujärjestys toimitetaan koteihin syyskuun alkuun mennessä ja se on toimintasuunnitelman liitteenä. Kerhotarjonnassa pyritään monipuolisuuteen ja tasapuoliseen tarjontaan eri ikäryhmille.

Kerhot ja iltapäivätoiminta ovat osa oppilaan koulupäivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan organisoinnissa toimitaan yhteistyössä seurojen, järjestöjen ja vanhempainyhdistyksen kanssa.

### 5.5.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Helsingissä järjestetään perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa joko koulussa tai sen lähiympäristössä ja siinä toteutetaan perusopetuksen arvopohjaa. Iltapäivätoiminta on kiinteä osa koulun toimintaa ja oppilaan päivittäistä toimintaympäristöä. Iltapäivätoiminnan tarpeet huomioidaan oppimisympäristöjärjestelyissä. Toiminnalla edistetään oppilaiden välisiä keskinäisiä suhteita ja kouluviihtyvyyttä. Iltapäivätoiminta tukee osaltaan lapsen oppimista ja kasvua yhteistyössä kotien kanssa. Iltapäivätoiminnasta laaditaan oma toimintasuunnitelma.

### 5.5.3 Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi järjestettävää koulukirjastotoimintaa voidaan toteuttaa yhteistyössä lähikirjaston kanssa. Kirjastotoiminta vahvistaa oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Koulukirjasto tarjoaa aktivoivan ja virikkeisen oppimisympäristön sekä monipuolisia työtapoja. Kirjaston tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Kirjastotoiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen ja oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kirjastotoiminnalla edistetään laaja-alaista osaamista, erityisesti ajattelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä, arjenhallintaa sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista. Sekä koulukirjastotoiminta että lähikirjastotoiminta tukevat ilmiöpohjaista ja tutkivaa oppimista. Helsingissä jokaisella koululla on oma lähikirjasto, joka tarjoaa lukutaitoa tukevaa aineistovinkkausta, mediakasvatusta ja monipuolista tiedonhaun ja -hallintataitojen opetusta oppilaille. Koulun ja kirjaston

yhteistyön periaatteet on kuvattu opetusviraston ja Helsingin kaupunginkirjaston yhteistyösopimuksessa ([www.kirkou.fi](http://www.kirkou.fi)).

#### 5.5.4 Kouluruokailu

Kouluruokailu tukee osaltaan oppilaiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä. Koulun aikuiset huolehtivat ruokailun ohjauksesta, valvonnasta ja tapakasvatuksesta. Helsingissä ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä sosiaalista kanssakäymistä.

Opetus- ja ruokapalveluhenkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja kehittämisessä. Kouluruokailun tavoitteista ja käytännön järjestelyistä keskustellaan myös kotien kanssa.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun, ruokahetkien ja ruokailuympäristön viihtyisyyden suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin yhdessä opetus- ja ruokapalveluhenkilöstön kanssa. Kouluruokailuun osallistumista, ruoan ja ruokailutilanteen laatua ja toteutumista seurataan, arvioidaan ja niistä tiedotetaan säännöllisesti kouluyhteisössä ja koteihin.

[Kouluruokaan ohjataan suhtautumaan kunnioituksella ja ruokailuun liittyvään tunnelmaan ja kiireettömyyden tuntuun kiinnitetään huomiota. Osana koulun oppilaskuntatoimintaa on ravintolatoimikunta, joka pohtii kouluruokailun viihtyvyyttä ja terveellisyttä jaideoi ruokailuun liittyviä asioita. Oppilaskunta valitsee ravintolatoimikunnan jäsenet lukuvuosittain.](#)

#### 5.5.5 Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen käytetään tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Välitunnit, päivänavaukset ja koulun muu toiminta suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne edistävät osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Oppilaita kannustetaan liikkumaan koulupäivän aikana. Opintokäynnit ja leirikoulut tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa myös kekseliäästi kansainvälistä yhteistyötä tehden. Välituntitoiminta, päivänavaukset ja koulun muu toiminta vahvistaa osaltaan oppilaiden laaja-alaisen osaamisen

kehittymistä, ja niissä tulee näkyväksi koulun toimintaympäristön ja toiminnan monimuotoisuus.

Koulun toimintaa leimaa toiminnallisuus ja monipuolisuus. Päivä on rytmitetty niin, että siinä on toiminnallista työskentelyä, yhteistoimintaa, hiljaista työtä, liikuntaa, leikkiä tai vapaahetkiä. Kaikessa toiminnassa huomioidaan oppilaan hyvinvointi. Päivärytmissä pyritään jaksottamiseen, jossa työskentelyyn on aikaa paneutua ja toisaalta tauon aikana ehtii liikkua ja toimia vapaan leikin ja toiminnan tilanteissa.

Päivän rytmitykseen voidaan tehdä jaksokohtaisesti aikataulullisia järjestelyjä, jotka mahdollistavat opiskelun ja liikunnan tilojen sekä ulko- ja sisätilojen mahdollisimman tehokkaan käytön. Oppimisjaksot voivat kestää 30-90 minuuttia.

#### 5.5.6 Koulumatkat

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Helsingissä koulumatkat ovat turvallisia ja oppilaat kulkevat koulumatkat pääsääntöisesti itsenäisesti. Yhdessä kotien kanssa ohjataan oppilaita huolehtimaan koulumatkalla omasta ja muiden turvallisuudesta sekä käyttäytymään asiallisesti matkan aikana.

Koulukuljetuksien odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla yhteisistä menettelytavoista. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulumatkoilla ei sallita kiusaamista, väkivaltaa tai minkäänlaista häirintää. Koulun tehtävänä on ilmoittaa koulumatkoilla tapahtuneista häiriötilanteista huoltajille ja tukea huoltajia asian selvittämisessä.

Jätkäsaari on tiivistä kaupunkialuetta ja liikenneturvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Kouluvuoden ensimmäinen jakso sisältää aina liikenneturvallisuuteen liittyviä teemoja. Kaupungin ja alueen muiden toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä liittyen liikenneturvallisuuteen ja turvallisuuteen koulumatkoilla. Lukuvuoden ensimmäinen ilmiöjakso "Turvallinen maailma" sisältää aina koulupäivän ja koulumatkojen turvallisuuden käsittelyä.

#### 5.5.7 Koulunkäyntiavustajatoiminta

Koulunkäyntiavustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Avustajan antama tuki edistää oppilaan

itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.

## 6.1 Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri

---

Helsingin kaupungin peruskouluissa on yhtenäinen arviointikulttuuri, jossa keskeistä on arvioinnin eettisyys ja oikeudenmukaisuus. Arvioinnista saatua tietoa käytetään myös opetuksen ja muun koulutyön suunnittelun sekä kehittämisen pohjana. Rohkaisevaa ja kannustava arviointi innostaa oppilasta yritteliäisyyteen sekä ylittämään omat odotuksensa osaamisestaan. Oppilas iloitsee omasta osaamisestaan ja edistymisestään. Arvioinnista saatu palaute rakentaa merkittävästi oppilaan käsitystä itsestään oppijana ja ihmisenä sekä vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä. Monipuolinen arviointi ohjaa oppilaan kokonaisvaltaista oppimista ja kasvua sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppilas oppii iloitsemaan omasta osaamisestaan ja edistymisestään. Oppilaat osallistuvat aktiivisesti arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen. Oppilaita ohjataan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta toisilleen ja opettajille. Tämä luo edellytyksiä oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin taitojen kehittymiselle perusopetuksen aikana.

Oppilaan oppimista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Oppilaan käyttäytymistä arvioidaan erillisenä kokonaisuutenaan. Arvioinnissa painottuu oppimisprosessi yksittäisten suoritusten sijaan. Oppilaat ja opettajat keskustelevat yhdessä oppimisprosessista ja sen arvioinnista. Oppilasta tuetaan oman oppimisprosessinsa ja edistymisensä ymmärtämisessä ja näkyväksi tekemisessä koko oppimisprosessin ajan. Oppilas ymmärtää arvioinnin perusteet ja eri arviointimuodot sekä sen, miten itse voi vaikuttaa omaan oppimiseensa. Arvioinnista saatu palaute ohjaa oppilaan kokonaisvaltaista oppimista ja kasvua sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Opettajan, oppilaan ja huoltajien yhteiset oppimisprosessia koskevat arviointikeskustelut edistävät keskinäistä luottamusta ja vahvistavat oppilaan sekä huoltajien osallisuutta. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin.

Arvioinnin periaatteet käydään läpi vuosittain koulun henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden kanssa. Siten arvioinnin tavat, päämäärät ja välineet ovat kaikille tuttuja. Toimintasuunnitelmassa määritellään ne kodin ja koulun väliset tilaisuudet, joissa arvioinnin teemaa käsitellään. Arvioinnin prosessiin kuuluu yhteinen pohdinta oppilaiden kanssa. Heidän tulee ymmärtää ja hahmottaa arvioinnin prosessi ja myös itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin rooli siinä. Opettajat käsittelevät yhdessä arvioinnin ajankohtaisia teemoja ja pulmakohdita sekä kehittävät arvioinnin tapoja ja mm. sähköisen portfolion käyttöä.

Ilmiöjaksojen taitekohdissa arvioidaan edellistä jaksoa ja luodaan tavoitteita seuraavan jakson oppimiselle. Oppilaiden kanssa käydään näihin liittyvää keskustelua ja käytetään arvioinnin alustoja ja lomakkeita. Huoltajia informoidaan tavoitteista ja arvioinnista Wilman välityksellä jaksojen taitekohdissa. Opettajien työssä arvioinnin kehittäminen ja yhtenäisyys liittyy jaksojen arviointiin ja suunnitteluun.

Arvioinnin 10- kokonaisuuden muodostavat

1. Tavoitteen asettelu lukukausien alussa omalle oppimiselle.
2. Tavoitteen asettelu ilmiöjakson alussa sen jakson oppimiselle.
3. Itsearviointi ilmiöjakson aikana tavoitteiden toteutumiseen peilaten.
4. Vertaisarviointi ilmiöjakson aikana ryhmissä ja työpareina.
5. Itsearviointi väliarviointiin liittyen.
6. Väliarviointikeskustelu huoltajan, opettajan ja oppilaan välillä erillisen lomakkeen pohjalta (1.-7 lk.)/ väliarviointodistus (8.-9.lk).
7. Opettajan välitön palaute ja ohjaavat keskustelut.
8. Portfolio, joka muodostuu ilmiöjaksojen ympärille, mutta sisältää oppiainekohtaista sisältöä.
9. Lukuvuosiarviointi.
10. Käyttäytymisen arviointi väliarviointikeskustelun ja lukuvuosiarvioinnin yhteydessä.

## 6.2 Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

---

Perusopetuksessa oppimisen arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana sekä päättöarviointiin. Opintojen aikainen arviointi on kaikilla vuosiluokilla oppimisen ohjaamista palautteen avulla. Päättöarvioinnissa keskeistä on oppilaiden osaamisen tason määrittely ja kuvaaminen päättötodistuksessa annettavien arvosanojen avulla.

Oppilaita arvioidaan suhteessa koulun opetussuunnitelman tavoitteisiin. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa, eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Numeroarvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointipalaute on kannustavaa ja ohjaa oppilasta ymmärtämään, miten toimia tavoitteiden saavuttamiseksi.

Arviointikriteerit on laadittu 6. ja 7. luokan nivelvaiheeseen sekä päättöarviointiin tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvän osaamisen, eli arvioon ”Hyvä” tai arvosanaan 8, vaadittavan tason.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin, eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä.

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota oppilaiden onnistumisiin ja oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen. Arviointi ja ohjaava palaute edistävät opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi sekä kehittävät oppilaiden metakognitiivisia taitoja ja työskentelytaitoja.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä ja otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia, työskennellä ja osoittaa osaamistaan koko oppimisprosessin ajan. Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään monipuolisesti arvioinnissa.

Oppilaan tuen tarve otetaan huomioon suunniteltaessa ja toteutettaessa arviointiprosessia sekä osaamisen näyttöjä. Arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtävänannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Oppilaalla on mahdollisuus osoittaa osaamistaan myös suullisilla näytöillä.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kunkin oppilaan kielitausta sekä kehittyvä suomen kielen taito. Jotta oppilas voi osoittaa osaamistaan mahdollisista suomen kielen puutteista huolimatta,

arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan tilanteeseen sovitettuihin, monipuolisiin ja joustaviin arviointitapoihin.

### *Itsearviointi*

Oppilaan itsearviointitaidot kehittyvät osana kasvun ja oppimisen prosessia. Oppilaita ohjataan yksilöinä ja ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä. Oppilaan kyky arvioida omaa toimintaansa ja oppimistaan kehittyy harjoituksen myötä. Opettaja auttaa oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja.

Monipuolinen arviointi toteutuu viidessä ilmiöjaksossa, joihin kouluvuosi jakaantuu. Jokaisen jakson tavoitteet käydään ilmiöjakson alussa ja niitä arvioidaan jakson aikana ja sen päätyttyä. Sähköinen portfolio toimii arvioinnin alustana. Kunkin yksittäisen oppiaineen tavoitteisiin perehdytään yhdessä ja niihin peilaten annetaan oppilaalle jatkuvaa palautetta. Arvioinnin kokonaisuuden muodostaa myös kukin yksittäinen oppiaine, jonka osaamisen kehittymistä arvioidaan tavoitteisiin peilaten. Laaja-alaisia taitoja ja oppilaan työskentelytaitoja arvioidaan kohdennetusti liittyen sekä yhteisiin että yksilöllisiin tavoitteisiin. Tavoitteet pilkotaan oppilaan ikätasolle sopiviksi ja mahdollisiksi saavuttaa.

Oppilaiden erityiset tarpeet ja kielitaito huomioidaan jo tavoitteiden asettelussa ja arvioinnissa.

Itsearviointilla on selkeät käytänteet ja myös itsearviointi pohjaa yhdessä asetettuihin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Itsearviointin taidot karttuvat vähitellen ja niitä toteutetaan ikätasoisesti.

Jätkäsaaren peruskoulussa huolehditaan arvioinnin monipuolisuudesta ja ymmärrettävyydestä käymällä arvioinnin kokonaisuus läpi huoltajien kanssa lukukausien alussa ja oppilaiden kanssa lukuvuoden aikana. Arviointia tapahtuu sekä kasvokkain välittömänä palautteena ja sovittuina arviointikeskusteluina, myös digitaalisten välineiden ja oppimisen alustojen välityksellä.

## 6.3 Arvioinnin kohteet

---

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.



Oppimisen arviointi sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tasolla tarkoitetaan oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään valtakunnallisesti määriteltyjä arviointikriteerejä.

### *Työskentelyn arviointi*

Oppilaiden työskentelytaitojen kehittäminen on yksi perusopetuksen keskeisistä tavoitteista. Opetuksessa tuetaan oppilaiden itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taitoja. Työskentelytaitoja ovat myös taito suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja sinnikkäästi sekä taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa. Keskeisintä on omien oppimisstrategioiden löytäminen sekä harjaantuminen käyttämään monipuolisesti erilaisia strategioita. Työskentelyä arvioidaan suhteessa oppilaalle asetettuihin tavoitteisiin.

Työskentelytaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa, ilmiöopiskelussa ja koulun muussa toiminnassa. Opettajat ohjaavat oppilaita sekä yksilöinä että ryhmänä suunnittelemaan työtään ja käyttämään oppimista edistäviä työskentelytapoja. Oppilaita ohjataan myös tarkastelemaan suunnitelmien toteutumista sekä arvioimaan työskentelyn onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista. Arviointi perustuu oppiaineiden ja monialaisten ilmiöpohjaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin. Oppiaineiden arvioinnin lisäksi oppilas saa palautetta työskentelytaidoistaan ja niissä edistymisestä. Palautetta voidaan antaa suullisesta ja kirjallisesti.

### *Käyttäytyminen arvioinnin kohteena*

Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristö sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä. Oppilas oppii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiallista, tilannetietoista käyttäytymistä ja hyviä tapoja.

Oppilaat ja huoltajat osallistuvat koulun kasvatustavoitteita ja käyttäytymiselle asetettavia tavoitteita koskevaan keskusteluun ja tavoitteiden määrittelyyn.

Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun kasvatustavoitteisiin ja yhteisön toimintakulttuuria määrittäviin linjauksiin ja järjestyssääntöihin. Oppilaille annetaan

käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa koulun opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Käyttäytymisen arvioinnissa erityisen tärkeä on huolehtia, että arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä se vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviota ei merkitä

Jätkäsaaren peruskoulussa tehdään lukuvuosittain Hyvän jätkän sopimus. Se sisältää yhteiset käyttäytymisen, yhdessäolon ja työskentelyn raamit ja tavoitteet. Arviointi pohjautuu näihin käyttäytymisen ja työskentelyn periaatteisiin, jotka käydään kouluyhteisössä läpi lukukausien taitteissa.

### **Jätkäsaaren peruskoulussa jokaisella oppilaalla on oikeus:**

- hyvään oppimiseen
- työrauhaan ja turvalliseen oloon
- tulla kuulluksi, kertoa mielipiteensä ja osallistua
- turvallisiin koulumatkoihin
- käyttää tiloja ja välineitä sopimusten mukaan.

### **Jätkäsaaren peruskoulussa jokaisella oppilaalla on velvollisuus:**

- osallistua opiskeluun yrittäen parhaansa
- antaa muille työrauha
- käyttäytyä hyvin
- olla aiheuttamatta turvattomuutta muille
- käyttää tiloja ja välineitä vastuullisesti.

### **Jätkäsaaren peruskoulun työskentelytaitojen yleiset tavoitteet ja arviointikäytännöt:**

- Työskentelytaidoissa tavoite on, että oppilas
  - asennoituu positiivisesti koulutyöhön ja oppimiseen
  - kunnioittaa omaa ja toisten työtä
  - kykenee toimimaan tavoitteellisesti

- huolehtii omista ja yhteisistä työvälineistä ja oppimisympäristöstä
- jakaa osaamistaan ja kykenee ottamaan ohjeita ja ideoita vastaan
- kykenee työskentelemään yksin, pareittain tai eri kokoisissa ryhmissä
- hyödyntää omaa osaamistaan ja tuoden oman persoonallisen näkemyksensä yhteiseen työskentelyyn
- kehittää kirjallista ja suullista osaamista ja hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Oppilas saa jatkuvaa palautetta opettajalta sekä vertaisarviointia työryhmien jäseniltä. Väliarviointikeskustelussa painopiste on erityisesti työskentelytaidoissa. Oppilaan itsearviointi- ja työskentelytaitoihin liittyvä tavoitteenasettelu ovat keskeisiä. Wilma-järjestelmää käytetään arjen viestintävälineenä huoltajien kanssa tiedotettaessa oppilaan työskentelytaitoihin liittyvistä asioista.

### **Jätkäsaaren peruskoulun käyttäytymisen yleiset tavoitteet ja arviointikäytännöt:**

Käyttäytymisessä tavoite on, että oppilas...

- suhtautuu kunnioittavasti toisiin ihmisiin ja heidän ajatuksiinsa ja tuotoksiinsa
- kunnioittaa fyysistä koskemattomuutta
- kuuntelee muita ja uskaltaa sanoa oman mielipiteensä rakentavasti
- on avulias ja osoittaa aktiivista asennetta ympäristöön
- kunnioittaa erilaisuutta
- ei missään tilanteessa osoita syrjintää tai rasismia

Avoimissa oppimisympäristöissä yhteistoiminnallisesti toimittaessa hyvän käyttäytymisen taidot ovat toiminnan edellytys. Oppilas saa välitöntä palautetta kaikilta koulun aikuisilta. Huonoon käyttäytymiseen puututaan ja oppilaan kanssa käydään kasvatuskeskusteluja ja sovitaan mahdollisista seuraamuksista. Wilma on ensisijainen tiedottamisen väline huoltajien kanssa. Poikkeuksen tähän tekee oppilaan käyttäytyminen sääntöjen vastaisesti, jolloin ensisijainen viestintäväline on puhelu tai tapaaminen.

Käyttäytymisen arviointi tapahtuu lukuvuosiarvioinnin liitteenä tai numeerisena arviona lukuvuositodistuksessa.

## **6.4 Opintojen aikainen arviointi**

---

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja

vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista arviointitiedottein ja todistuksin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävästi.

#### 6.4.1 Arviointi lukuvuoden aikana

Oppilas saa ohjausta ja palautetta lukuvuoden aikana osana päivittäistä opiskelua ja työskentelyä. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta. Oppilaan itse- ja vertaisarviointitaidot vahvistuvat.

Oppimista edistävä palaute on laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Siinä otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Oppilas oppii ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään tarkoituksenmukaisia oppimisstrategioita.

Opettajan tehtävänä on auttaa oppilasta ymmärtämään, mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet ja miten he voivat edistää omaa oppimistaan sekä parantaa suoriutumistaan. Tällainen oppimisprosessia näkyväksi tekevä ja ohjaava palaute edistää oppimaan oppimisen ja ajattelun taitojen kehittymistä sekä opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi.

#### 6.4.2 Arviointi lukuvuoden päättyessä

Lukuvuoden päättyessä oppilas saa lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy käyttäytymisen arviointi, ja siinä on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Vuosiluokkien 1–2 todistuksissa käytetään yksinomaan sanallista arviointia ja arviointi kohdistuu ensisijaisesti oppilaan edistymiseen sekä yleisiin opiskelu- ja työskentelytaitoihin.

Vuosiluokilla 3–7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää. Vuosiluokilla 3–7 sanallista arviointia voidaan käyttää tarvittaessa yksittäisen oppilaan kohdalla, vaikka kyseisellä vuosiluokalla muutoin käytettäisiin numeroarviointia.

Vuosiluokkien 8–9 todistuksissa käytetään aina numeroarviointia. Muissa todistuksissa kuin päättötodistuksessa voidaan numeroarvosanaa aina täydentää sanallisilla arvioilla ja näin antaa palautetta sekä osaamisen tasosta että edistymisestä.

Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää. Arvioinnin muoto voi vaihdella oppilaskohtaisesti. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia koko perusopetuksen ajan mukaan lukien päättöarviointi.

Numeroarvosana kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa tavoitteisiin kussakin oppiaineessa tai opintokokonaisuudessa. Sanallista arviointia käyttämällä voidaan antaa monipuolista palautetta oppilaan oppimisesta ja suoriutumisesta. Sanallisella arvioinnilla voidaan myös antaa numeroarvosanaa yksityiskohtaisempaa palautetta osaamisesta ja oppimisen edistymisestä oppiaineen eri osa-alueilla.

#### 6.4.3 Opintoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opintoissaan. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opintoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on hylätty. Ennen lukuvuoden päättymistä ja luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia

suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolodistuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksyty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

#### *Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti*

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat.

Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

#### 6.4.4 Arviointi nivelvaiheissa

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tuntijako määrittää nivelkohdat, joiden mukaisesti perusopetus jakautuu vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin kokonaisuuksiin.

#### *Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi*

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositolodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta, jonka tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota.

Lisäksi annetaan palautetta oppilaan opiskelun etenemisestä eri oppiaineissa. Lukuvuositoldistuksessa ilmaistaan, onko oppilas saavuttanut kunkin oppiaineen tavoitteet hyväksyttävästi.

#### *Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi*

Kuudennen vuosiluokan päättyessä oppilas saa lukuvuositoldistuksen. Tämän lisäksi kuudennen vuosiluokan loppuvaiheessa oppilaalle annetaan myös muuta ohjaavaa palautetta, jossa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Arviointikäytänteet ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä.

Kuudennen vuosiluokan lukuvuositoldistuksessa annettavaa arviointia varten kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin on valtakunnallisesti määritelty tavoitteista johdetut arviointikriteerit sanalliselle arviolle ”hyvä” tai numeroarvosanalle kahdeksan (8). Kriteerien avulla on kuvattu, millaista osaamista edellytetään kyseisen arvion tai arvosanan saavuttamiseksi. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan opettajan arvioinnin apuvälineitä.

Oppilas saa arvion hyvä tai arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Arviointikriteerejä voidaan hyödyntää myös alempien vuosiluokkien arvioinnin tukena.

Sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvio oppilaan edistymistä suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja osaamisen tasoa suhteessa valtakunnallisesti määriteltyihin arviointikriteereihin.

#### 6.4.5 Koulun arviointikäytänteet

Jätkäsaaren peruskoulussa arviointi on yhteisöllinen ja jatkuva prosessi. Tärkeintä on selkeä tavoitteiden asettelu, johon kaikki arviointi pohjautuu. Arvioinnin tavoite on aina palvella oppijan oppimista ja auttaa häntä löytämään omia vahvuuksiaan ja antaa keinoja toimia sinnikkäästi ja ahkerasti tavoitteidensa suuntaisesti. Osaamista on aina mahdollista näyttää monin tavoin.

Arvioinnin rungon muodostaa sähköinen portfolio, jossa oppimisprosessi tehdään näkyväksi. Oppilas saa palautetta jokaisen ilmiöjakson päätteeksi ja arvioi myös omaa työskentelyään. Ilmiöjaksoissa arviointi liittyy vahvasti laaja-alaisiin oppimiskokonaisuuksiin ja työskentelytaitoihin. Välitön päivittäinen palaute ja ohjaus ovat oleellinen osa arviointiprosessia.

Väliarviointikeskustelu käydään huoltajien ja oppilaan kanssa marras-tammikuun aikana. Toimintasuunnitelman tasolla määritellään lukuvuoden teemaan liittyvä keskustelurunko. Arviointikeskustelu liittyy erityisesti työskentelytaitoihin ja vahvuuspedagogiikkaan.

Lukuvuoden lopussa annetaan lukuvuositolustus, joka on vuosiluokilla 1-5 asteikolla hyväksytty- hylätty ja vuosiluokilla 6-9 numeerinen. Väliarviointi on vuosiluokilla 1-7 arviointikeskustelu ja vuosiluokilla 8-9 numeerinen.

Lähtökohtaisesti jokaiselle oppilaalle pyritään tekemään suunnitelma, jolla opinnot on mahdollista suorittaa hyväksytysti. Mikäli joudutaan pohtimaan ehtojen suorittamista tai luokalle jäämistä, edeltää sitä kiinteä yhteistyö huoltajien ja oppilaan kanssa. Mikäli oppilaalla on riski saada hylätty arvosana, käydään huoltajan ja oppilaan kanssa keskustelu viimeistään maaliskuun aikana.

## 6.5 Perusopetuksen päättöarviointi

---

Päättöarviointi ajoittuu oppiaineesta ja koulun tuntijaosta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Päättöarviointiin johtavien arviointikäytäntöjen tulee olla oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisia.

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnin lähestyessä opettajien tehtävänä on lukuvuoden vielä ollessa käynnissä antaa oppilaille paitsi tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta myös oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Palautteen ja ohjauksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista ja yksilöllistä.

Mikäli ennakoidaan, että 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle, voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä estää oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen. Oman opinto-ohjelman mukaan etenevää, vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käsitellään tarkemmin luvussa 5.

### 6.5.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Perusopetuksen päättöarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päättöarvosanan muodostamista varten on opetussuunnitelman valtakunnallisissa



perusteissa määritelty kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisen kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit sekä päättöarvosanan muodostamisen periaatteet.

Perusopetuksessa oppilaan päättöarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloituvaa, päättöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanaan kahdeksan (8) vaadittavan tieto- ja taitotason kussakin oppiaineessa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Oppilas on saavuttanut perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet oppiaineessa välttävästi (5) mikäli hän osoittaa jossakin määrin oppiaineelle asetettujen tavoitteiden mukaista osaamista. Tällöin oppilas on suorittanut yleisen oppimäärän ko. oppiaineessa hyväksytysti. Arvosanan muodostaminen perustuu myös tässä tapauksessa oppilaan osoittamaan keskimääräiseen osaamiseen, eli välttävän tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida hylätyn (4) suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kaksi eri oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotuntin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine

katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä. Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Silloin arviointia ei tehdä suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain. Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja arviointi annetaan sanallisena.

#### 6.5.2 Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet näiltä osin yleensä korkeammat kuin valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden suoriutumista tulee kuitenkin arvioida suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja käyttää osaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerejä.

Päättöarvioinnin kriteerejä käytetään yhteisten oppiaineiden arvioinnissa myös silloin, kun oppilas on suorittanut opintonsa erityisen koulutustehtävän mukaisesti järjestetyssä opetuksessa.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

## 6.6 Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

---

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

- Lukuvuositodistus
- Välitodistus
- Erotodistus
- Päättötodistus
- Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
- Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
- Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

### *Lukuvuositodistus*

Oppilaalle annetaan lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Todistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain tai aineryhmittäin sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Vuosiluokilla 3–7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää. Vuosiluokilla 3–7 sanallista arviointia voidaan käyttää tarvittaessa yksittäisen oppilaan kohdalla, vaikka kyseisellä vuosiluokalla muutoin käytettäisiin numeroarviointia.

Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa tai opintokokonaisuudessa. Merkittäessä arvio todistukseen numerona, todistukseen merkitään myös perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Muissa todistuksissa kuin päättötodistuksessa voidaan numeroarvosanaa aina täydentää sanallisilla arvioilla ja näin antaa palautetta sekä osaamisen tasosta että edistymisestä.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, arvio annetaan aina todistuksen liitteellä. Arviota käyttäytymisestä ei merkitä oppilaan ero- eikä päättötodistukseen eikä 9. luokalla jatko-opintoja varten tarvittaessa annettavaan välitodistukseen.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvio tai arvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos

oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25 % on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli.

Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää kaikilla vuosiluokilla. Arvioinnin muoto voi vaihdella oppilaskohtaisesti. Toiminta-alueittain opiskeltaessa käytetään sanallista arviointia kaikilla vuosiluokilla. Sanallisesta arviosta on käytävä ilmi, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty. Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (\*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (\*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositolodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- oppilasryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.
- Lukuvuositolodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä.

### *Välitodistus*

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Yhdeksännen luokan oppilaalle annettavaa välitodistusta varten oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarvioinnissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla annettavaan välitodistukseen.

Välitodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- oppilasryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla annettavaa välitodistusta)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

### *Erotodistus*

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toisen koulutuksenjärjestäjän pitämään kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

### *Perusopetuksen päättötodistus*

Perusopetuksen päättötodistus annetaan oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin:

- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5-10) ja sanoin (välttävä – erinomainen)
- Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä
- äidinkielessä ja kirjallisuudessa suoritettuja oppimääriä voi olla kaksi, jotka molemmat merkitään päättötodistukseen
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli perusopetuksen oppitunneista on opetettu vähintään 25 % muulla kuin koulun opetuskielellä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään todistukseen numeroarvosana. Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”. Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihtamisen yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen oppiaine on koulun opetussuunnitelmassa määritelty.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytyt”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvioidaan numeroin.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (\*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (\*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jätkäsaaren peruskoulussa oppilaat saavat lukuvuositolistuksen kouluvuoden päätteeksi. Todistus on hyväksytyt- hylätty vuosiluokilla 1-5 ja numeerinen vuosiluokilla 6-9. Kaikilla vuosiluokilla portfolio tukee oppilaan arviointia.

Oppilas saa päättötodistuksen 9. luokan lopussa.

Käyttäytymisen arviointi on sanallista ja lukuvuositolistuksen liitteenä vuosiluokilla 1-5. Vuosiluokilla 6-9 käyttäytymisen arviointi on numeerista.

Itsearviointi on lukuvuositolistuksen liitteenä kaikilla vuosiluokilla.

Valinnaisaineiden arviointi täydentää taito- ja taideaineiden osalta kyseisen oppiaineen arviointia. Vapaasti valittavien muiden valinnaisaineiden osalta arviointi on todistuksen liitteenä.

Jätkäsaaren peruskoulun tiimiopettajamalli tuottaa arviointiin liittyvää keskustelua ja yhtenäistää arvioinnin kriteeristöjä. Aina ennen arvioinnin keskeisiä kohtia opettajille varataan aikaa yhteiseen keskusteluun arvioinnin kriteereihin ja käytänteisiin liittyen.

## 6.7 Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista annettavat todistukset

---

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

## 7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

### 7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

---

Helsingissä opetuksen ja oppilaan tuen toteuttamisen lähtökohtana on jokaisen oppilaan oikeus omista lähtökohdistaan ja osana yhteisöä onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki muodostuu yleisestä, tehostetusta ja erityisestä tuesta. Oppilaan saama tuki on joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista ja heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilas tai huoltaja ei voi kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen oppilaan ja opetusryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota kiinnitetään



oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen edellyttää sekä yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja että oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Opetusta ja tukea suunniteltaessa otetaan huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. Koulun tehtävänä on huolehtia oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Tavoitteena on, että oppilaan myönteinen käsitys itsestään ja koulutyöstä vahvistuu. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö on tärkeää tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa luokassa ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun.

Tuen jatkumiseen kiinnitetään erityisesti huomiota lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle tai perusopetuksessa koulusta toiseen. Esiopetuksen ja perusopetuksen välinen yhteistyö on kuvattu kaupungin tasolla virastojen välisenä yhteistyökuvauksena 'kasvun ja oppimisen polku esiopetuksessa'. Perusopetuksen ja toisen asteen tiedonsiirrossa korostuu ohjaus sekä avoin yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.

Jätkäsaaren peruskoulussa kaikki toiminta on inklusiivista eli jokainen oppilas opiskelee yhdessä toisten kanssa omien edellytystensä mukaisesti. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarkoitus on auttaa oppilasta löytämään keinoja oppia ja olla muiden mukana. Oppimisympäristössä on mahdollisuus toimia erilaisissa ryhmissä ja oppimisympäristöllä tuetaan kaikkia oppilaita. Yhdessä olemista isossa ryhmässä, hiljaista työskentelyä sekä pienryhmätyöskentelyä vuorotellaan.

Erityisluokanopettajat, erityisopettajat, luokanopettajat, aineopettajat ja koulunkäyntiavustajat luovat tiimin, jossa jokainen voi käyttää omaa osaamistaan yhteisen toiminnan hyväksi ja jossa kaikki ovat vastuussa koko oppilasryhmän

hyvinvoinnista. Kaikki opettajat seuraavat oppimista ja koulunkäynnin sujumista yhteistyössä huoltajien ja moniammatillisen oppilashuoltoryhmän kanssa. Erityisopettaja ja/tai erityisluokanopettaja tukevat luokanopettajia oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestelyissä. Tuen muodot pohditaan yksilöllisesti ja kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin. Toimintasuunnitelman liitteenä on lukuvuosittain moniammatillisesti laadittu pedagogisen tuen prosessi, jossa ovat aikataulut ja vastuuhenkilöt kullekin luokka-asteelle.

### 7.1.1 Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointitaidot ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet.

Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päätövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päätövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

### 7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu silloin, kun oppilaalla on tuen tarvetta. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajan ja erityisesti koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä korostuu luottamuksellisuus. Huoltajille annetaan tietoa tuen eri muotoihin liittyvistä säädöksistä ja määräyksistä ja niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstö on yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen eri muodoista ja tasoista sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä.

## 7.2 Yleinen tuki

---

Yleinen tuki on kaikkien oppilaiden oppimisen ja hyvinvoinnin edistämistä. Oppilas saa yleistä tukea heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Hyvä, toimiva ja laadukas perusopetus mahdollistaa kaikkien oppilaiden oppimisen ja kasvun. Erityistä huomiota helsinkiläisissä kouluissa kiinnitetään koulun toimintakulttuurin ja -ympäristön kehittämiseen. Opetuksessa opettajat ottavat huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet. Keskeistä on vuorovaikutteisen ilmapiirin luominen ja edistäminen kouluyhteisössä. Oppilaat tulevat kohdatuksi ja kuulluksi sekä voivat osallistua toimintakulttuurin ja -ympäristön luomiseen ja kehittämiseen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä heti oppilaan tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan ensisijaisesti oppimisympäristön kehittämisellä ja joustavilla opetusjärjestelyillä sekä ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Opetus voidaan järjestää myös vuosiluokkiin sitomattomasti. Jos opetus järjestetään vuosiluokkiin sitomattomasti, oppilaan oppimissuunnitelmaan kirjataan opintokokonaisuudet, joiden mukaan opetus etenee. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

## 7.3 Tehostettu tuki

---

Tehostettu tuki on oppilaan tarpeista lähtevää, suunniteltua ja ennaltaehkäisevää. Tehostettua tukea annetaan niin kauan, kun oppilas sitä tarvitsee. Sen vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Tehostetun tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta tuetaan.

Oppilas alkaa saada tehostettua tukea, kun hän tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea sekä samanaikaisesti useita tukimuotoja suunnitelmallisesti. Tehostettu tuki perustuu pedagogiseen arvioon, joka käsitellään koulussa moniammatillisesti. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen yhteisiä opetusjärjestelyjä ja tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa kokoaikaista erityisopetusta ja oppiaineen oppimäärän yksilöllistämistä. Oppimisympäristön muokkaaminen on keinoista merkittävin ja ensisijainen. Suunnitellut tuen muodot opettaja kirjaa oppimissuunnitelmaan, jossa pedagogiseen arvioon perustuen kuvataan annettava tehostettu tuki. Oppilaan opetus voidaan järjestää myös vuosiluokkiin sitomattomasti. Jos opetus järjestetään vuosiluokkiin sitomattomasti, oppilaan oppimissuunnitelmaan kirjataan opintokokonaisuudet, joiden mukaan opetus etenee.

Tehostetun tuen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa oppilaan ja huoltajan osallistumista vahvistetaan ja korostetaan. Oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan. Oppilashuollon ammattilaisten työskentelyssä korostuu kaikille tarjottava yhteisöllinen oppilashuollon tuki. Oppilaalla on tarvittaessa oikeus saada yksilökohtaisia oppilashuollon palveluja.

### 7.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmasta
- oppilaan saama yleinen tuki, ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- koulun arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea
- koulun arvio tehostetun tuen tarpeesta

Pedagogisen arvion laativat oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä. Tarvittaessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta, joten oppilas ja huoltaja ovat mukana laatimassa pedagogista arviota. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Myös oppilaan kuntoutussuunnitelmaa voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen sekä tuen tarpeen arvioiminen jatkossa käsitellään Helsingissä pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöstön kanssa. Tämä käsittely kirjataan pedagogiseen arvioon. Jos käsittelyssä päädytään oppimisen tuen tehostamiseen, tehostettu tuki suunnitellaan ja kirjataan oppilaalle laadittavaan tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan. Käsittelyssä voidaan päätyä myös ratkaisuun, jossa yleinen tuki todetaan riittäväksi tuen muodoksi oppilaalle.

### 7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppimissuunnitelma on oppilaan opiskelua ja oppimisen tavoitteita koskeva suunnitelma, jonka tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä.

Oppimissuunnitelma laaditaan heti, kun on sovittu tehostetun tuen aloittamisesta, ja sitä tarkistetaan aina tarvittaessa ja vähintään kerran lukuvuodessa.

Oppimissuunnitelmaan kirjataan suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon, mahdollisesti esiopetuksen aikana tai osana yleistä tukea laadittuun oppimissuunnitelmaan sekä mahdolliseen kuntoutussuunnitelmaan.

Oppimissuunnitelman tavoitteena on turvata oppilaalle hyvät edellytykset edetä opinnoissaan. Oppimissuunnitelman laativat opettajat yhteistyössä oppilaan ja

huoltajan kanssa. Laatumiseen osallistuu tarvittaessa myös muita asiantuntijoita. Oppilas osallistuu oman oppimissuunnitelman tekemiseen edellytysten mukaan. Oppimissuunnitelma on käytännön työväline opettajan oman työn suunnittelulle. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta.

## 7.4 Erityinen tuki

---

Oppilas saa erityistä tukea, kun hänen kasvunsa, kehityksensä tai oppimisensa tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten ja tehostettu tuki ei riitä. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista perusopetuksen tukimuodoista. Helsingissä opetuspäällikkö tekee kirjallisen päätöksen erityisen tuen antamisesta. Erityisen tuen päätös tai sen muutos edellyttää aina pedagogisen selvityksen laatimista. Kun oppilaalle on tehty erityisen tuen päätös, erityisopetusta annetaan hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti (HOJKS).

Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisulla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen ja koulunkäynnin säännöllisyys. Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun koulunkäynnin tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, oppilashuollon palvelut, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Helsingissä oppilaalla on mahdollisuus saada iltapäivätoimintaa osana erityistä tukea.

Erityinen tuki on suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista tukea, joka järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki järjestetään ensisijaisesti muun opetuksen yhteydessä tai vaihtoehtoisesti erityisluokassa, jos se ei ole muutoin mahdollista.

Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityisen tuen aikana oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti. Oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää erityisen tuen päätöstä, joka perustuu pedagogiseen selvitykseen ja psykologin lausuntoon. Opetus voidaan järjestää myös vuosiluokkiin sitomattomasti. Jos opetus järjestetään vuosiluokkiin sitomattomasti, oppilaan HOJKS:aan tulee kirjata opintokokonaisuudet, joiden mukaan opetus etenee.

#### 7.4.1 Pedagoginen selvitys

Koulussa laaditaan oppilaasta moniammatillisesti pedagoginen selvitys ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää tuen tarpeiden selvittämisen, tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Pedagogisen selvityksen kokoamisesta vastaa opettaja. Hänen tehtävänä on koota

- Selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä oppilasta opettavien opettajien kanssa.
- Selvitys moniammatillisena yhteistyönä oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Tämän tiedon perusteella selvityksen koonnut opettaja kirjaa moniammatillisen käsittelyn jälkeen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta koulujen käytössä olevalle yhteiselle lomakkeelle.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittuja pedagogisia asiakirjoja. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi hankitaan tarvittaessa muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Jos pedagogisessa selvityksessä esitetään jonkin oppiaineen oppimäärän yksilöllistämistä, erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tarvitaan lisäksi aina psykologin lausunto. Huoltajan luvalla voidaan myös hyödyntää esim. oppilaalle laadittua kuntoutussuunnitelmaa.

Oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa on kuultava ennen erityisen tuen päätöstä. Koulun tasolla tästä kuulemisesta vastaa rehtori. Kuulemistilaisuudessa on käytössä valmis pedagoginen selvitys ja tarvittavat asiantuntijalausunnat, koska kuuleminen pohjautuu päätöksessä tarvittaviin asiakirjoihin.

#### 7.4.2 Erityisen tuen päätös

Helsingissä opetuspäällikkö tekee kirjallisen päätöksen erityisen tuen antamiseksi. Oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa on kuultava ennen erityisen tuen päätöstä. Helsingissä tästä kuulemisesta vastaa kyseessä olevan koulun rehtori. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti. Päätökseen liitetään valitusosoitus, jotta huoltajat voivat halutessaan hakea siihen muutosta valittamalla. Päätös perustellaan ja päätöksen perustelut nojautuvat pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Erityisen tuen päätöksessä päätetään:

- oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä
- mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut
- muut tarvittavat palvelut
- sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.

Helsingissä erityinen tuki järjestetään ensisijaisesti muun opetuksen yhteydessä. Jos se ei ole mahdollista, tuki voidaan järjestää myös erityisluokassa.

Erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt ja tuen vaikuttavuutta on arvioitu luotettavasti laadullisesti, ajallisesti ja määrällisesti. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, se perustuu oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan toisen vuosiluokan jälkeen kolmannella luokalla 30.11. mennessä sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä kuudennella luokalla 31.1. mennessä. Päätös tarkistetaan myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tehdään päätös tuen lopettamisesta. Tällöin oppilas saa tehostettua tukea.

Erityisen tuen päätös on hallintopäätös, josta päättää opetustoimen johtosäännön ja niistä seuraavien delegointisäännösten perusteella opetuspäällikkö.

## Lisämateriaalit

---

### 7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) laaditaan oppilaalle, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta. HOJKS on opetuksen suunnittelun väline, ja siitä vastaavat oppilasta opettavat opettajat. Se on pedagoginen asiakirja,



josta ilmenee oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimis- ja kasvuprosessia.

HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKS:n laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle aiemmin laadittuja pedagogisia asiakirjoja, kuten oppimissuunnitelmaa, tai huoltajan luvalla esim. kuntoutussuunnitelmaa.

Oppilaan opettajat laativat suunnitelman lukuvuoden alussa tai heti erityisen tuen päätöksen jälkeen yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa, ellei siihen ole perusteltua estettä. Tarvittavilta osin HOJKS valmistellaan moniammatillisena yhteistyönä. HOJKS kirjataan koulujen käytössä olevalle yhteiselle lomakkeelle.

Erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetään yleisopetuksen yhteistyöluokka ja laaditaan suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä ryhmässä. Tämä kirjataan oppilaan HOJKS:aan.

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKS-asiakirjassa on huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat. Oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot on aina oikeus luovuttaa.

HOJKS:ssa kuvataan oppiaineen yksilöllistetyn oppimäärän tai toiminta-alueittaisen opetuksen tavoitteet, koska oppilaan arviointi perustuu näihin tavoitteisiin.

HOJKS tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Lisäksi HOJKS:ssa kuvattuja tavoitteita, tuen muotoja ja pedagogisia ratkaisuja ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan vähintään lukuvuoden päätteeksi ja aina tarvittaessa.

#### 7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Oppilasta tuetaan siten, että hänen on mahdollista saavuttaa yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet kaikissa oppiaineissa. Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja opetuksen tukimuodoilla. Oppilaalle voidaan määritellä opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa. Hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin, jotka kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistämistä voidaan harkita silloin, jos oppilas ei kykene saavuttamaan ko. oppiaineen vähimmäistavoitteita saamastaan tuesta huolimatta. Kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tuetaan näissä asioissa. Alkuopetuksessa oppiaineen oppimäärän yksilöllistämiseksi on oltava erityisen vahvat perusteet.

Oppimäärän yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Päätös edellyttää aina psykologin lausuntoa. Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään pedagoginen selvitys, joka sisältää arvion oppilaan erityisestä tuesta sekä mahdollisista oppiaineiden yksilöllistämisen tarpeista perusteluineen kussakin oppiaineessa erikseen.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteet laaditaan niin, että ne ovat oppilaalle riittävän haasteellisia. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKS:ssa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKS:aan kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKS:ssa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja laatii, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä laativat edellä mainitut HOJKS:n sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio todistukseen tähdellä (\*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja –kohdassa mainitaan siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta on oltava erityisen painavat syyt. Vapauttamisesta tehdään perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitettu hallintopäätös. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilas voidaan vapauttaa oppiaineen opiskelusta erityisen tuen päätöksessä. Oppilaalle, joka on muutoin kuin

tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, järjestetään vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille selvitetään näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

#### 7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetty oppivelvollisuus on perusteltua, jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa. Tällöin oppivelvollisuus alkaa vuotta säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Sen tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.

Pidennetyssä oppivelvollisuudessa oppilaalla on mahdollisuus kahteen esiopetusvuoteen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen suunnitellaan lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella yhteistyössä lapsen, huoltajien, varhaiskasvatuksen ja tutkivan tahon kanssa. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esiopetus järjestetään yleensä niin, että lapsi aloittaa päivähoiton esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta. Huoltaja päättää, osallistuu ko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Kuusivuotiaana lapsesta tulee oppivelvollinen, jolloin esiopetus järjestetään pääsääntöisesti koulun erityisluokassa tai sovitusti päivähoiton esiopetuksessa. Mikäli lapsi aloittaa perusopetuksen muun opetuksen yhteydessä lähikoulussaan, esiopetus järjestetään päivähoitossa. Jos lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja osallistuu esiopetukseen kaksi vuotta, hän aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Tällöin oppilaalle tehdään huoltajan hakemuksesta päätös perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös, jossa päätetään opiskeleeko oppilas oppiaineittain yleisin tai yksilöllisin oppimäärin; toiminta-alueittain tai vapautetaanko oppilas jonkin oppiaineen opiskelusta kokonaan. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), jossa määritellään tavoitteet.

Koulukohtaisesti voidaan määritellä oppiaineiden jakamisesta osa-alueisiin tai oppiainekokonaisuuksiin, jotka muodostuvat erikseen arvioitavista oppiaineista.

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

#### 7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain, jos oppilas ei kykene opiskelemaan oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä pidennetyssä oppivelvollisuudessa. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

**Motoristen taitojen** oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa.

Motoristen taitojen opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen osa-alueita, tasapainon osa-alueita, koordinaation osa-alueita, rytmin osa-alueita ja kestävyuden osa-alueita sekä lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

**Kommunikaatiotaitojen** oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia.

Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla on tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja.

Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

**Sosiaalisten taitojen** oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetus sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

**Päivittäisten taitojen** oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetus sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita.

Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

**Kognitiivisten taitojen** oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetus tukee oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppiminen sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Sen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKS:ssa kullekin toiminta-alueelle erikseen. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä. HOJKS:n laadinnassa voidaan hyödyntää huoltajan luvalla kuntoutussuunnitelmaa.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opettajat tekevät keskenään sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa yhteistyötä.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa opettaja arvioi jokaisen toiminta-alueen erikseen. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

## 7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

---

### 7.5.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Se perustuu ensisijaisesti opettajan tekemään arvioon oppilaan oppimisesta ja mahdollisesta tuen tarpeesta, mutta myös oppilas tai huoltaja voi olla aloitteellinen tukiopetuksen tarpeesta. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Oppilaalla on oikeus saada tukiopetusta heti tuen tarpeen ilmetessä. Koulutyö suunnitellaan siten, että oppilailla on tukiopetusta tarvitessaan mahdollisuus osallistua siihen niin usein ja laajasti kuin on tarpeen. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan.

Tukiopetuksen tavoitteena on vahvistaa perustaitojen ja -tavoitteiden saavuttamista, ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksien muodostumista, tukea oppimaan oppimistaitoja ja vahvistaa myönteistä minäkuvaa oppijana.

Tukiopetus voidaan järjestää esim. samanaikaisopetuksena oppitunnilla, pienryhmässä tai yksilöllisesti oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamiseksi oppituntien aikana. Tukiopetuksessa käytetään oppilaiden yksilölliset tarpeet huomioiden monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKS:aan kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja toteuttaminen.

Tukiopetuksen järjestäminen, työnjako ja opettajien keskinäinen yhteistyö kuvataan koulun toimintasuunnitelmassa.

### 7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan osana yleistä, tehostettua ja erityistä tukea. Se on tarkoitettu oppilaille, joilla on vaikeuksia yksittäisessä oppiaineessa, keskittymisessä, sosiaalisissa taidoissa tai opiskelutaidoissa tai koulunkäynnissään. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tuki kohdennetaan ryhmän ja oppilaan tarpeen mukaan pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivELYVÄT oppilaan muuhun opetukseen ja tukevat oppimisvalmiuksien, oppimaan oppimistaitojen ja myönteisten strategioiden kehitystä. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja ja menetelmiä huomioiden ryhmän ja oppilaan tarpeet. Opetus suunnitellaan ja arvioidaan yhteistyössä opettajien ja tarvittaessa oppilashuollon palveluista vastaavien kanssa.

Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKS:aan kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

### 7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi.

Oppilaan erityisen tuen päätöksessä mainitut avustus-, apuväline- ja tulkitsemispalvelut tarkentuvat vuosittain oppilaan tarpeen mukaan. Näistä asioista ohjeistetaan ryhmäkirjeillä, joissa on ohjeistettu myös yleisen ja tehostetun tuen oppilaan avustus-, apuväline- ja tulkitsemispalvelut.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalelut sekä erityiset apuvälineet kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan. Niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Jätkäsaaren peruskoulussa on koulutuntien jälkeen mahdollista osallistua joustotunneille. Joustotunneilla on mahdollista saada tukea oppimiseen, apua tehtävien tekoon tai mahdollisuus syventää koulupäivän aikana opittua asiaa. Teknologisia sovelluksia käytetään oppimisen tueksi tarkoituksenmukaisesti. Oppilaiden kanssa kehitetään yhdessä uusia oppimisen tuen muotoja.

## 8. OPPILASHUOLTO

Helsingin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta perusopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

### 8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

---

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja mm. sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Helsingin opetusvirasto asettaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon ohjausryhmän. Tämä ohjausryhmä vastaa opetuksen



järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Suunnitelma liittyy Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuolto. Nämä asiantuntijat toimivat yhteistyössä sekä yksilöiden että yhteisön kanssa. Helsingissä opetustoimi järjestää kuraattori- ja psykologipalvelut, joten työntekijät toimivat kouluissa ja ovat helposti asiakkaiden saavutettavissa.

Oppilashuoltoa toteutetaan ja ratkaisuja etsitään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.

Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on oppilashuoltotyössä keskeinen työmenetelmä.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on olennaista pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuoltoa arvioidaan kaupungin ja koulujen tasolla.

Koulussa tehtävän oppilashuoltotyön monialaisuutta ja -ammattillisuutta voidaan kuvata oheisen kaavion avulla.

---

# MONIAMMATILLINE

---



## YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO

- Koulun oppilashuolto suunnitelma
- Oppilaiden hyvinvointi
- Koulun turvallisuus
- Opetusryhmän tilanteen kokonaisarviointi  
→ Arvioidaan yksityiskohtaisen oppilashuollon tarvetta

## OPPILAS JA PEDAGOGI RATKAISU

- Perusopetuksen mukainen
- Pedagogisen arvioinnin selvitys moniammatillisen käsittelyn
- Luokassuunnitelman ryhmäsuunnitelman kiusaamisen häirintä

## 8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

---

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Tällöin voidaan arvioida myös yksittäisen luokan pedagogista tilannetta. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Kouluissa pyritään tietoisesti oppilaiden ja henkilöstön turvallisuuden tunteen lisäämiseen. Opetuksen järjestämisen lähtökohdaksi on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Koulussa laaditaan suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen on osa ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Varmistetaan, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Opetusvirasto luo järjestelmän, jonka avulla ko. asiat voidaan tarkastaa kolmen vuoden välein. Turvallisuutta edistävät toimintatavat koskevat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta.

## 8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

---

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista työskentelyä, oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja

sekä oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa. Yksilökohtaisesta oppilashuollosta saatavat yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy on tärkeää. Oppilashuollon tuen suunnittelussa ja koulutyössä otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet ovat tärkeitä. Oppilaan ikä, kehitystaso ja muut henkilökohtaiset edellytykset otetaan huomioon. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilaan on tultava kuulluksi. Tätä edistää, että hän kokee tilanteen kiireettömänä. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuvat oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyvää moniammatillista työtä on kuvattu tarkemmin kappaleessa 3.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,

- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, on asiakirjaan kirjattava kenelle, mitä ja mistä syystä tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetusvirasto vastaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä ohjeistuksesta ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi.

Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle

opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

## 8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

---

Helsingissä oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

- Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan kirjattu oppilashuollon osuus,
- Helsingin opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta sekä
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

Oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman koulun yhteinen. Opetusvirasto seuraa koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman toteuttamista.

Oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonta toteutetaan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyössä.

Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta annetaan kaupunkitasolla erilliset ohjeet.

[Yhteisöllinen oppilashuolto toimii osana koulun aikuisten yhteisöä.](#)

[Toimintasuunnitelmassa määritellään ajankohdat yhteisöllisen oppilashuollon](#)

kokouksille. Vähintään kerran lukukaudessa oppilashuoltoryhmä pohtii oppilaiden hyvinvointia ja jokaisen roolia sen rakentamisessa.

Jätkäsaaren peruskoulun yhteisöllinen kulttuuri mahdollistaa oppilashuollon työntekijöiden paremman näkyvyyden ja läsnäolon oppilaiden arjessa. Tämän myötä tulevat kouluterveydenhoitaja-, koulukuraattori ja –psykologipalvelut helpommin saavutettaviksi.

## 9. Kieli- ja kulttuuritietoisuus

Kieli- ja kulttuuritietoisuus luo pohjan erilaisuutta arvostavalle moninaisuudelle. Koulussa turvataan eri äidinkieliä puhuvien ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevien toimiva ja oppimista tukeva kommunikointi. Kielitietoisessa koulussa jokainen opettaja on koulun kielen sekä oman oppiaineensa kielen opettaja. Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä opetussuunnitelman perusteiden mukaisia kasvatusta- ja oppimistavoitteita. Oppilaan omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiä pyritään tukemaan oman katsomusaineen ja oman äidinkielen opetuksella. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään oppilaiden, heidän huoltajiensa sekä yhteisöjensä kulttuuritietämystä. Tavoitteena on tukea monikielisyyttä, sekä opettaa oppilaita arvostamaan moninaisuutta ja käymään kulttuurista dialogia. Helsingin suomenkielisissä peruskouluissa opetuskieli on suomi ja eräissä ryhmissä viittomakieli. Opetuskielenä ja opetuksen tukena voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna asetettujen tavoitteitten saavuttamista. Näin ollen oppilaalle voidaan järjestää esimerkiksi omankielistä tukea eri oppiaineissa.

### 9.1 Saamelaiset ja saamenkieliset

---

Koulussa huomioidaan saamelaisten asema alkuperäiskansana ja tuetaan saamelaistaustaisen oppilaan mahdollisuutta omaksua saamelainen kulttuuriperintö ohjaamalla ja kannustamalla oppilasta saamen kielen opetukseen. Perusopetusta täydentävää saamen kielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan ja opetuksessa huomioidaan eri saamen kielet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous.

### 9.2 Romanit

---

Koulussa huomioidaan romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä sekä kasvatetaan tietoisuutta romanien historiasta ja kulttuurista. Koulussa tuetaan

romanioppilaan identiteettikehitystä ja vahvistetaan romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa. Romanikielen opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito sekä hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

### 9.3 Viittomakieliset

---

Kuurojen ja viittomakielisten opetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa.

Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

Helsingissä viittomakielistä opetusta järjestetään pääsääntöisesti erillisissä ryhmissä viittomakielisille ja puhuttua kieltä käyttäville oppilaille ja huonokuuloisille oppilaille. Oppilaiden opiskelua muun opetuksen yhteydessä tuetaan oppilaan edellytysten mukaan. Tarvittaessa käytetään tulkitsemispalvelua. Viittomakielisille kuuleville järjestetään viittomakielen opetusta oman äidinkielen opetuksena. Helsingissä järjestetään myös viittomakielen opetusta B-kielen oppimäärän mukaan.

### 9.4 Muut monikieliset oppilaat

---

Tavoitteena on tukea oppilasta kohti hänelle asetettuja oppimistavoitteita, monikielisyyttä sekä oppilaan identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Kaikessa opetuksessa otetaan huomioon oppilaan tausta ja lähtökohdat, aikaisempi kouluhistoria, äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään omaa kieltään oman oppimisensa tukena sekä koulun toiminnassa. Oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista sekä akateemista monikielisyyttä. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille tarjotaan oman äidinkielen opetusta useissa eri kielissä.



Suomi äidinkielenä ja kirjallisuuden oppimäärän sijaan maahanmuuttajalle opetetaan joko kokonaan tai osin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella. Mikäli oppilaalla on suomen kielen peruskielitaidoissa puutteita, häntä tuetaan kaikissa oppiaineissa sekä oppimisen eri osa-alueilla hyvien oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi.

Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvälle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma yleiseen tukeen vähintään ensimmäiseksi vuodeksi. Oppimissuunnitelmassa kerrotaan oppilasta koskevista mahdollisista erityisjärjestelyistä, tuesta ja suomen kielen kehittymisestä. Oppimissuunnitelmaan asetetut realistiset, kannustavat tavoitteet sekä niiden toteutumisen arviointi auttavat oppilasta etenemään opinnoissaan. Tarvittaessa oppilaalle voidaan tehdä opinto-ohjelma, jonka mukaan oppilas voi tarvittaessa edetä vuosiluokkiin sitomattomasti.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kehittyvä suomen kielen taito. Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja joustavia arviointitapoja. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan kokonaistilanne, ja hän saa osoittaa osaamistaan monin eri tavoin.

## 10 KAKSIKIELINEN OPETUS

---

Suomenkielisessä perusopetuksessa koulun opetuskieli on suomi. Opetusta voidaan antaa erillisessä opetusryhmässä pääosin tai kokonaan muulla kielellä. Tästä päättää opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto. Kaksikielisessä ja kielikylyopetuksessa äidinkieltä ja kirjallisuutta opetetaan suomen kielellä vähintään seuraavasti:

- vuosiluokilla 1–2, yhteensä vähintään 4 vuosiviikkotuntia
- vuosiluokilla 3–6, yhteensä vähintään 16 vuosiviikkotuntia
- vuosiluokilla 7–9, yhteensä vähintään 9 vuosiviikkotuntia.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat ovat saatavina suomen lisäksi tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

## 10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

---

Kaksikielisen opetuksen tavoitteena on saavuttaa hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkän tähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Helsingissä kielikylpy- ja kohdekieli on samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä suomen kielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Suomen kieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin.

### *Kielikylpykielen/kohdekielen opetus*

Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle. Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista.

### *Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä*

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellla.

### *Muiden oppiaineiden opetus suomen kielellä*

Opetuksessa varmistetaan, että oppilaat hallitsevat käsitteet suomen kielellä sekä se, että tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös suomen kielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

### *Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa*

Arvioinnin tehtävänä on antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen koulun opetussuunnitelmassa määriteltyjen kielellisten tavoitteiden osalta.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

### *Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa*

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan, millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

#### 10.1.1 Laajamittainen kaksikielinen opetus

### *Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy*

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään suomen kielellä ja osa toisella

kotimaisella kielellä. Ruotsin kielestä käytetään nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 % , vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3–4 noin 70% ja vuosiluokilla 5–9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä ruotsin että suomen kielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen, suomen tai kielikylpykielen, ruotsin, mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuurien kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu 1–2 luokilla ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja ruotsin kielen oppimääriä.

#### *Muu laajamittainen kaksikielinen opetus*

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään suomen kielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään nimitystä kohdekieli.

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden kielitausta voi vaihdella suuresti. Joidenkin oppilaiden äidinkieli ei ole mikään opetuskielistä. Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen / ruotsinkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Kaksikielinen opetus järjestetään siten, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Kouluissa, joissa opetusta järjestetään kahdella tai useammalla kielellä, on mahdollisuuksia tuoda kieliä ja kulttuureita esiin koulun arjessa, kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja ja ruokkia monikielisyttä.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa varmistetaan se, että oppilas saa riittävät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa.

#### 10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus

##### *Kielirikasteinen opetus*

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla kielirikasteista opetusta toteutetaan. Kielirikasteista opetusta voi olla jo esiopetuksessa, ja se voi kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden opetuksen ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa perusopetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

Jätkäsaaren peruskoulussa annetaan suppeampaa kaksikielistä eli kielirikasteista suomi-englanti opetusta ensimmäiseltä vuosiluokalta alkaen. Kielirikasteista opetusta tarjotaan kaikille ja se osa koulun yleistä kieliohjelmasta eikä siihen hakeuduta soveltuvuuskokeilla. Kielirikasteisessa opetuksessa noudatetaan Helsingin kaupungin yleistä opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa.

Kohdekielellä opiskeltavat oppiaineiden sisällöt valitaan siten, että ne tukevat opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja kohdekielen oppimista oppilaille merkityksellisellä tavalla. Kaikkia opetussuunnitelman mukaisia oppiaineita voidaan opiskella kohdekielellä pois lukien äidinkieli ja kirjallisuus sekä toinen kotimainen kieli -oppiaineet. Lisäksi englantia käytetään kouluarjessa ja luokkakielenä.

Kaikki englanniksi opiskeltavat kokonaisuudet noudattavat valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja Helsingin kaupungin opetussuunnitelman sisältöjä. Koulun toimintasuunnitelmassa tarkennetaan, mitkä aihekokonaisuudet opiskellaan englanniksi.

Kielirikasteisessa opetuksessa englannin kieli on sekä oppimisen kohde että väline opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen oppimiseen. Kielirikasteinen opetus suunnitellaan siten, että siinä yhdistyvät sekä kohdekielen kielelliset tavoitteet, että oppiaineen sisällölliset tavoitteet.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta kiinnostumaan kielten oppimisesta, kehittää kohdekielen osaamista sekä rohkaista käyttämään kohdekieltä oppimisprosessin osana ja vuorovaikutustilanteissa. Kielirikasteisessa opetuksessa painotetaan kielen viestinnällistä ominaisuutta ja kasvatetaan kielitietoisuutta.

Jätkäsaaren peruskoulussa kielirikasteisuus näkyy ilmiöjaksojen yhteydessä teemaan liittyvään sanastoon ja käsitteistöön tutustumisena, joka rikastuu vuosiluokkien edetessä. Kielirikasteinen opetus painottuu vuosiluokille 1.-3. ja sitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan myös myöhemmillä vuosiluokilla.

## 11 VALINNAISET OPINNOT

---

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat

oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

## 11.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

---

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1–6 ja vuosiluokille 7–9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1–6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7–9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitaloudenm kesken tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiden opinnoiksi, jotka syventävät oppilaan osaamista. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää taito- ja taideaineiden painotetun opetuksen järjestämiseen. Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto päättää erikseen sellaisesta painotetusta opetuksesta, joka vaikuttaa oppilaaksiottoon.

Luokilla 1.- 6. :

Jätkäsaaren peruskoulussa puolet (3vvt) taito- ja taideaineiden valinnaisista opinnoista suunnataan käsityön opetukseen, sillä koulussa on hyvät muotoilun ja teknologian toimintamahdollisuudet. Käsitöitä on näin ollen luokilla 4.-6. kaksi tuntia viikossa.

Loput 3vvt taito- ja taideaineiden valinnaisia sekä valinnaiset opinnot muodostavat valinnaistarjottimen, joka toteutetaan oppilaan valintana. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään kaikilla taide- ja taitopainotteisilla oppitunneilla.

Valinta tehdään seuraavien syventävien taito- ja taideaineiden välillä lukuvuodeksi kerrallaan.

- Kuvataide
- Käsityö  
--> voidaan toteuttaa osin yhteisenä kokonaisuutena
- Liikunta
- Musiikki

--> voidaan toteuttaa osin yhteisenä kokonaisuutena

Taito- ja taideaineissa valinnaiset oppiaineet sisällytetään kyseisen oppiaineen arviointiin, johon se voi vaikuttaa korottavasti.

7.-9.

Yksi valinnainen taito- ja taideaineen tunti on laitettu musiikin opetukseen ja kaksi kuvataiteeseen. 2 vvt on oppilaan vapaasti valittavia taito- ja taideaineita ja ne on suunnattu 7. luokalle. Valittavina on kurssi seuraavista taito- ja taideaineista:

- Kuvataide
- Käsityö ja muotoilu

--> voidaan toteuttaa osin yhteisenä kokonaisuutena

- Liikunta
- Musiikki

--> voidaan toteuttaa osin yhteisenä kokonaisuutena

Taito- ja taideaineissa valinnaiset oppiaineet sisällytetään kyseisen oppiaineen arviointiin, johon se voi vaikuttaa korottavasti.

## 11.2 Valinnaiset aineet

---

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineita opetetaan vuosiluokilla 3–6 yhteensä vähintään kolme vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 7–9 yhteensä vähintään kuusi vuosiviikkotuntia.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja ilmiöpohjaisia oppiainekokonaisuuksia. Valinnaiset aineet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.



Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä.

A2- ja B2-kielen opetus voidaan toteuttaa osin tai kokonaan valinnaisilla tunneilla. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää myös painotetun opetuksen järjestämiseen. Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto päättää erikseen sellaisesta painotetusta opetuksesta, joka vaikuttaa oppilaaksiottoon.

4.-6. luokilla 3vvt taito- ja taideaineen valinnaisia sekä 3vvt valinnaiset opinnot muodostavat valinnaistarjottimen, joka toteutetaan oppilaan valintana 2h/vko. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään kaikilla taide- ja taitopainotteisilla oppitunneilla.

Valinta tehdään seuraavien taito- ja taideaineiden välillä lukuvuodeksi kerrallaan.

- Kuvataide
- Käsityö ja muotoilu  
--> voidaan toteuttaa osin yhteisenä kokonaisuutena
- Liikunta
- Musiikki  
--> voidaan toteuttaa osin yhteisenä kokonaisuutena

Taito- ja taideaineissa valinnaiset oppiaineet sisällytetään kyseisen oppiaineen arviointiin, johon se voi vaikuttaa korottavasti. Valinnaisaineen arviointi on lisäksi lukuvuositodistuksen liitteenä.

Vuosiluokilla 7.-9. valinnaiset aineet 6vvt on suunnattu luokilla 8 ja 9 siten, että 8. luokalla on 2vvt ja 9. luokalla 2vvt tehdään sitovana valintana, joka tehdään kerran ja se koskee vuosiluokkia 8 ja 9. Näiden lisäksi 2 tuntia toteutetaan siten, että 8. ja 9. luokalle tulee 1vvt toteutettavaksi oppilaiden kanssa yhdessä suunniteltavana valinnaisaineena, jonka osalta jakson kesto voidaan lukuvuosittain määrittää lukuvuoden toimintasuunnitelmassa.

Valittavat aineet ovat:

B2- kieli  
Kotitalous  
Liikunta  
Käsityö

Ja näiden lisäksi oppilaiden osallisuutta ja ajankohtaisia ilmiöitä korostava oppilaiden kanssa yhteistyössä suunniteltava ja kaikille oppilaille yhteinen valinnaisainekurssi.

Vuosiluokilla 8.-9. oppilas saa erillisen arvosanan valinnaisaineesta lukuvuositodistukseen.

### 11.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

---

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia ja valinnaisen B-kielen (B2-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Näin tehdään myös, jos A-kieli on toinen kotimainen kieli ja oppilaan kieliohjelmaan kuuluun myös vapaaehtoinen A-kieli.

Vapaaehtoisen A-kielen tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

A2-kielenä Jätkäsaaren peruskoulussa on mahdollista valita espanja tai ranska. Kielen opetus alkaa neljänneltä luokalta ja opetusta on 2 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 4-9. Ryhmän vähimmäiskoko on 12. Opetus toteutuu oppilaan minimituntimäärän päälle.

Oppilaan B2-kielivalinta toteutetaan osana valinnaisainetta ja oppilas opiskelee sitä yhteensä 4 vuosiviikkotuntia: 2 vuosiviikkotuntia 8. luokalla ja 2 vuosiviikkotuntia 9. luokalla.